

DEGER

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINIDIR

YIL: 7 ■ EKİM 2021 ■ ISSN 2687-3656

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

[f /cte.deger](#)

[t /CTEdeger](#)

[cte.adalet.gov.tr](#)

“Güzel ahlâk, suyun
kiri yok ettiği gibi
kusuru yok eder.”

Hız. Ali

06 29 EKİM

Özgürlüğün Kapısı

24

GEZİ

Kosova

34

ARAŞTIRMA

Bilgisayar Oyunlarının
Çocuklar Üzerindeki
Etkileri

48

MANEVİYAT

Müslüman
Ahlâkı

EKİM
CUMHURİYET
BAYRAMI

Kutlu Olsun

Cumhuriyetimizin ilanının 98. yıl dönümü vesilesiyle, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, vatanımızın aziz topraklarını canları pahasına savunan ve asil milletimizin küllerinden yeniden doğmasını sağlayan tüm şehit ve gazilerimizi rahmetle anıyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINIDIR.

SARIBA

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Adına
Yunus ALKAÇ (Genel Müdür)

YAYIN KURULU

Serdar SEZER (Yayın Kurulu Başkanı)
(Genel Müdür Yardımcısı)
Barış ÖNER (Daire Başkanı)
Dilek ŞİRİN (Tetkik Hâkimi)
Hakan ERDEM (Yazı İşleri Müdürü ve Editör)

YAZARLAR

A. Gül AŞIK • Abdullah KAYA • Celal CEYLAN
Duygu ÇANKAYA ÇADIRCIOĞLU
Deniz ÖZYÖRÜK • Ejder TOPAL
Ersin KAYA • Ferhat ÇELİKER • Gülten YARDIMCI
İpek KOÇ • Muhsin KURT • Mehmet VARNALI
Mehmet GÖKCE • M. Recep KOLCU
Ramazan SAĞIR • Sibel KARAGÜL BADAR
Suna ÖĞÜR • Yasin YILMAZ
Yaşar İNCİ

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER • Hüseyin ÖZTÜRK
Hayri TURHAL

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Agah Efendi Caddesi
No: 70/1 Altındağ/ANKARA

Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
E-posta: ctedeger@gmail.com

GRAFİK TASARIM

BrainTurk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

BASKI

Ankara Açık ÇiK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Mizesi Karşısı
Şaşmaz / Ankara
Tel: (0312) 278 76 10 Faks: (0312) 278 25 68

MATBA-BASKI ŞEFİ
Serkan YILDIZ

YAYIN TÜRÜ
Yerel Süreli Yayın

BASIM TARİHİ
14/12/2021

Merhaba Değerli Okurlar,

Her ay farklı bir “değer”in yorumlanarak siz değerli okurlarımıza aktarıldığı dergimizde, ekim sayısında “**ahlak**” değeri ile karşınızdayız.

Ekim ayı değerimiz olan **ahlak**; toplumu oluşturan insanların hep beraber özümstedikleri, bilerek ve isteyerek uydukları davranış biçimleridir.

Toplumsal huzurun sağlanmasında ve sürdürülmesinde önemli bir yeri olan ahlak kuralları, toplumun bütün kesimlerine önemli görevler yüklemektedir. Bir birey olarak hepimiz, üzerimize düşen bu görevleri yerine getirmeli ve topluma ahlaklı bireyler yetiştirmeliyiz.

Gelecek nesillerin teminatı olan çocuklarımızı ahlaki bilinçle büyütmemiz bu görevlerden biridir. Çocuklarımızı topluma hazırlarken dikkat etmemiz gereken temel ilke çocuklarımızın, söylediklerimizden ziyade davranışlarımızı örnek aldıkları gerçeğidir.

Eğer çocuğumuz, söylediklerimizle yaptıklarımız arasında bir tutarlılık bulmuyorsa; duyduklarını değil, gördüklerini model olarak alacak ve uygulayacaktır. Toplumun bir bireyi olarak, **güzel ahlaklı nesiller yetiştirmek hepimizin görevidir.** Bu sebeple çocuklarımıza ahlak eğitimi verirken iyi bir model olmaya özen göstermeliyiz.

Değer dergisi yayın kurulu ve yazarları olarak bizler de toplumsal ahlaktan Müslümanın ahlak tanımlamasına kadar birçok konuda makaleler hazırladık. **Çocuk sayfamızda iyi bir ebeveyn olmanın özelliklerinden, araştırma sayfamızda bilgisayar oyunlarının çocuklar üzerindeki etkilerinden, psikoloji sayfamızda aile içi düzeni sağlamak konulu makalelerden** bahsettik.

Tarih, spor, edebiyat, gezi gibi daha birçok zengin içeriğiyle dolu Değer ekim sayımızı keyifle okumanızı dileriz. Esen kalın...

İÇİNDEKİLER

01 EDITÖRÜN NOTU

"Gelecek nesillerin teminatı olan çocuklarımızı ahlaki bilinçle büyütmemiz bu görevlerden biridir. Çocuklarımızı topluma hazırlarken dikkat etmemiz gereken temel ilke, çocuklarımızın söylediklerimizden ziyade davranışlarımızı örnek aldıkları gerçeğidir."

05 BAŞYAZI

"Ahlak; insanın ruhsal ve manevi dünyasına karşılık gelen, ona bireysel ve sosyal hayatında nasıl hareket etmesi gerektiğini öğreten bir değerler manzumesi ve kurallar sistemidir."

06 29 EKİM

Özgürlüğün Kapısı

10 SİZDEN GELENLER

Cumhuriyet

11 CUMHURİYET BAYRAMI

En Büyük Bayram

12 AİLE

Duygularımız ve Aynalar

13 ÇOCUK

Yeterince İyi Ebeveyn Olmak

14 HAYATIN İÇİNDEN

Geçmiş Bir Yük Olmayabilir

15 AYIN ÖNEMİ

10 Ekim Dünya Ruh Sağlığı Günü

16 BİLİM

Öldürücü Hastalığı Sivrisinekle Yendiler

18 SAĞLIK

Okula Giden Çocuğunuzu Koronavirüsten Koruyacak 15 Altın Kural

20 CANLILAR ALEMİ

Etrafına Işık Saçan Böcek: "Ateş Böceği"

22 TARİHTE BU AY

EKİM

24

GEZİ

KOSOVA

34 ARAŞTIRMA

Bilgisayar Oyunlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri

"Çocukların günümüzde kullandığı en önemli eğlence araçlarının başında bilgisayar oyunları gelmektedir. Bunun sonucunda çocuklar tüm günlerini bilgisayar başında geçirirken, aileler çocukları ile iletişim kuramadıklarından ve çocuklarının doğal hayattan kopmalarından şikâyet etmektedir."

Siz neredesiniz Derginiz orada!

www.cte.adalet.gov.tr adresinden dergimizin arşivine ücretsiz ulaşabilir, indirebilir, okuyabilirsiniz.

38 SPOR

GOLBOL

40

KÜLTÜR VE
GELENEKLERUlu Ağacımız:
ÇINAR44 DEĞERLİ
ŞAHSİYETLERSARI
SALTUK

48 MANEVİYAT

Müslüman
Ahlakı

"İnsanın yaratılışından sahip olduğu meleke olarak ahlak, iyi ya da kötü yönde değişim gösterme potansiyeline sahiptir. Allah'ın bize iyi, güzel ve temiz olarak bildirdiği davranışlar güzel ahlak; kötü, çirkin olarak bildirdikleri ise kötü ahlak kapsamında değerlendirilmiştir."

50 PSİKOLOJİ

Ebeveynlere Notlar:
Aile İçinde Düzeni
Sağlamak

52 EDEBİYAT

Şiirlerin
Dili

54 SINEMA

Slumdog Millionaire

56 MÜZİK

Radyo

57 KİTAP TANITIMI

- Milena'ya Mektuplar
- Yol Hali

58 TARİHİN
ARKA SOKAĞIKavimler
Göçü

Kavimler Göçü, Avrupa medeniyetinin ve sosyal hayatının gelişmesine ve ilerlemesine de yardımcı olmuştur. Orta Asya'dan kitleler halinde göç eden Türk toplulukları medeniyet anlamında daha geri olan Avrupalı milletlere birçok yenilikler getirerek onların sosyal hayatta da gelişmelerine önayak olmuştur.

60 HİKÂYE

ferZi'n

62 PERSONELİMİZDEN
GELENLER

Değer

Çektiğiniz fotoğrafların dergimizde yayınlanmasını ister misiniz ?

Değer dergisi eğitim, kültür ve yaşam alanı gibi birçok farklı konuda makale içeren tek dergi olarak 7. yılında kadrosunu güçlendiriyor.

Türkcell Dergiilik uygulamasında da yer alan Değer dergisi, her ay farklı bir insanlık değerini sayfalarına taşıyarak topluma karşı sorumluluk görevini yerine getiriyor. Siz de fotoğraflarınızla bu güçlü kadroda yer almak isterseniz, özgeçmiş ve referans fotoğraflarınızı ctedeger@gmail.com e-posta adresimize göndermeniz yeterli.

Merhaba Değerli Okurlar;

İnsan, yalnızca fiziki ve biyolojik özelliklere sahip; yiyen, içen, tüketen, uyuyan bir varlık değildir. İnsanın fiziki ve biyolojik dünyasının yanında bir de ruhsal ve manevi dünyası vardır ki insan bu iki özelliği ile bir bütündür.

Ahlak; insanın ruhsal ve manevi dünyasına karşılık gelen, ona bireysel ve sosyal hayatında nasıl hareket etmesi gerektiğini öğreten bir değerler manzumesi ve kurallar sistemidir. **Ahlak**, bu özelliği ile adeta bireyi ve toplumu ayakta tutan temel yapıdır.

“En iyi hareket tarzını ve en iyi yaşama biçimini belirten ve iyiliğin, ödevin, ideal hayat düzeninin manzumesi olan” ahlak; insanın doğadaki varlıklarla ve insanlarla ilişkilerinde ne yapması ya da ne yapmaması gerektiğini gösteren toplumsal değer yargılarıdır. Bu yönüyle ahlak, bir birey olarak toplumun bizden **uyumamızı istediği kurallar**, toplumun bir üyesi olarak yerine getirmemizi istediği ödevlerdir.

Kıymetli Okurlar;

Ahlak; insanın manevi dünyasını ku-

şatarak onda insan başta olmak üzere her türlü canlıya karşı sevgi ve özen duygusu geliştirir. Bu hayatta değerler dünyasından bakan insan açısından bir tekâmül belirtisidir. Böylece insan, sosyal hayatta iyi-kötü, faydalı-zararlı ayırımı yapabilecek bir duygu ve düşünceye ulaşır. İşte **ahlak**; bize bu değerler ve zihniyet penceresinden bakıldığında doğru davranışlarda bulunmanın, dürüst davranmanın, yasaklardan uzak durmanın ve onurlu yaşamanın; dolayısıyla da huzurun ve mutluluğun yollarını gösteren ilkeler bütünüdür.

Ahlakın gayesi ise kendi iç dengesi oluşmuş insanın, kendisiyle ve diğer insanlarla ilişkilerinde yaratılış amacına uygun şekilde, birbirlerinin hak ve hukukunu gözeterek yaşamasını sağlamak ve böylelikle de **mutlu bir toplum meydana getirmektir**.

Değerli Okurlar;

Evrensel bir değer olmakla birlikte ahlak; *“Sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.”* (Kelam Suresi, 4) müjdesine mazhar olan Hz. Peygamber’in (sav) Kur’an ve sünnet ekseninde çizdiği yoldur. Bunun içindir ki, *“Ben,*

güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim.” diyen Resûlullah (sav), güzel ahlak konusunda bizim en güzel rehberimizdir. Buna göre; güzel ahlak, insanoğlunun selim fitratını muhafaza ederek bunun gereklerini yerine getirmesi ve Sevgili Rehber’in sakındırdığı kötülük ve çirkinliklerden uzak durmasıyla kök salacaktır.

Kıymetli Okurlar;

Malumunuz üzere bu ay içerisinde **29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’nı** kutlayacağız. 1923 yılında binlerce yıllık devlet geleneğimizin toprakla buluşan son fidanı olan Türkiye Cumhuriyeti, bir yandan köklerine her zamankinden daha sıkı sarılan, diğer yandan da **Atatürk’ün işaret ettiği muasır medeniyetler seviyesine doğru, Türk milletinin yüksek ahlaki değerleri üzerinde hızla yükselen bir devlettir**.

Bu vesileyle, Cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları başta olmak üzere milli mücadelede bu topraklar için ter ve kan döken tüm şehit ve gazilerimizi saygıyla anar; bütün Değer okurlarına selamlarımı sunarım.

ÖZGÜRLÜĞÜN KAPISI

“Yeni binanın adı cumhuriyettir. Temelinde kan ve iman vardır.
Biz bu binanın yıkılmayacağına inanmışız.”

Mustafa Kemal Atatürk

Cumhuriyetimizin 98'inci yılını kutlarken, cumhuriyeti en iyi şekilde idrak edebilmek için öncelikle **cumhuriyetin** ne olduğunu, bize neler kazandırdığını bilmek ve cumhuriyetin hangi zorluklardan sonra kurulduğunu çok iyi kavramak gerekiyor.

Cumhuriyet ilan edildiğinde tüm yurtta büyük bir sevinç yaşanmıştır. Böylelikle **Atatürk'ün** çok uzun zamandır özlemini duyduğu, uğrunda savaştığı ve kendi deyimiyle *"milli bir sır"* gibi sakladığı Cumhuriyet yönetimi, anayasal bir nitelik kazanmış oldu. Tarihte **ilk Türk Cumhuriyeti** kurulmuş, yaşanan bu gelişme diğer Türk toplulukları ve Müslüman dünyası için de güzel bir örnek oluştur-

muştur. Milli devlete geçişi sağlayan cumhuriyetle birlikte yepyeni bir devlet anlayışı kabul edilmiştir. Bu anlayışın temelini ise insan ve onun doğal hakları oluşturmuştur.

Cumhuriyet, demokratik idarenin tam ve mükemmel bir ifadesidir. Bu rejim, halkın gelişimini ve yükselişini sağlayan; onlardan esirlik, soysuzluk, dalkavukluk hislerini uzaklaştıran bir yoldur. Cumhuriyet bedava kazanılmış değildir. **Bunu elde etmek için binlerce şehit verilmiş, vatan toprağı karış karış şehitlerimizin kanıyla sulanmıştır.** Ecdadımız *"ya şehit olurum ya gazi"* diyerek göğsünü düşmana siper etmiş ve hak ettiği bağımsızlığı cumhuriyet ile taçlandırmıştır.

Yaşamak ne güzel değil mi bu gül bahçesinde? Özgürce, istediğin gibi... Her şeyi canının çektiği gibi yapmak ne hoş.

Tam da burada durup arkaya bakmak lazım. Geldiğin yola, tam arkana. Farkında mısın oradaki sisli havanın, çekilen acının, dökülen kanların? Görüyor musun bir elinde sancağı bir elinde süngüsüyle seni, senin geleceğini koruyan dedeni? **Şimdi önüne dön. Güller içinde bir yol. Arkanda ise toz duman bir özgürlük kavgasının izleri var.** İşte gördüğün dikenli yol seni bu gül bahçesine getiren, ayaklarını yere sağlam bastıran yoldur. İşte bu gül bahçesindeki güller gözyaşlarıyla sulandı, kanla yeşerdi.

Kurtuluş Savaşı propaganda afişi olan Halâskârân-ı İslâm, Samsun'da basılmıştır. Afişte çevresinde müşîr üniformasıyla Mustafa Kemal ve önde gelen paşaların fotoğrafları bulunan bayrağa sarılı kadın elindeki kama ve işaret parmağı ile misak-ı milli hedeflerini gösteriyor. Saat yönünün tersine doğru: Mustafa Kemal Atatürk, Rauf Orbay, İsmet İnönü, Cafer Tayyar Eğilmez, Refet Bele, İzzettin Çalıışlar, Ömer Fahrettin Türkkan, Fahrettin Altay, Cevat Çobanlı, Halit Karsıalan, Yakup Şevki Subaşı, Nureddin İbrahim Konyar, Kâzım Karabekir, Fevzi Çakmak.

Sivas Kongresi delegeleri toplu halde

Türkiye Cumhuriyeti'nin 10. yıldönümü kutlamaları (29 Ekim 1933)

Şöyle bir otur, otur ve düşün. Ne acılar ne çileler çekilmiş vatan ve bağımsızlık uğrunda. **Biraz da özgür olabilmek için, düşündüklerimizi kısık sesle söylememek için ne savaşlar verilmiş Anadolunun dört bir yanında.** Dedeni askere yollarken bir damla bile gözyaşı dökmeyen mert annesini düşün. Ve onu düşünerek bak önüne, sağlam bak, tam önüne. Kimsenin ne dediği seni ilgilendirmesin. Kulaklarını kapat bağnaz düşüncelere ve sen yolunda gördüğünün tut elinden. Ama sakin unutma arkada yaşanmışları. Geçmişini, tarihini, bu yola oradan geldiğini...

Mavi göklerdeki özgürlüğünü istiyor. Kanat çırpmağın engin de-

nizlerin üstünde, istediği yere gidebilmek hem de istediği zaman. Hissedebiliyordum tüm bunları, bu küçücük kalbin çırpınısında. Aniden açtım avucumu, önce şaşkınlıktan durakladı sonra uçtu gitti. İnsanlar da aynı o kuş gibi özgürlük istiyorlar, tek başlarına karar vermek; yöneticilerini, geleceklerini kendileri seçmek istiyorlar. Düşüncelerini açıklayabilmek, ideallerine uygun eğitim görmek istiyorlar. Ve yüzyıllar boyunca benimsedikleri pek çok rejim ve onların yönetim biçimleri insanları baskı altında tutuyor. İnsanların yaşam koşullarını iyileştirecek, onları geliştirecek her şeyi yasaklıyor. **Cumhuriyet ise bize özgürlüğün kapılarını sonuna kadar açıyor.**

Zorluklarla dolu, uzun bir yolculuktu. Mustafa Kemal Atatürk'ün zekâsı, kararlılığı ve azmi Türk halkının manevi gücü, birliği ve beraberliği ile birleşince zafer kaçınılmaz olmuştu. Bir milletin bağımsızlık sembolü, egemenliğin ve güçlü duruşun zaferi, aydınlık bir geleceğin garantisi, milletin kendi kendini yönettiği, kendilerini temsil etmek için oy kullanarak vekillerini seçtiği bir yönetim...

Cumhuriyetin ilanı ile beraber birçok değişim meydana geldi. Cumhuriyet ile beraber Türk halkına **özgürlük, bağımsızlık** bayrağının sonsuza kadar ellerinde olduğu gösterildi. Cumhuriyet ile beraber din ve devlet işleri birbirinden ayrılmış, toplum laik bir

düzene geçmiştir. Aynı zamanda **kadınların da toplumda söz sahibi olması** sağlanmış, kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. **Eğitim ve öğretime** daha fazla önem verilmiştir. Yabancı sermaye ile ülkemizde faaliyet gösteren **işletmelerin millileşmesi** sağlanmış, sağlık konusunda bir dizi atılımlar gerçekleştirilmiştir.

Kolay kazanılmayan bir cumhuriyetin çocuklarıyız. Korumak istiyorsan cumhuriyetini hiç durma. Oturduğun sıradan başla işe;

kullandığın tebeşirden, yürüdüğün yoldan, baktığın, gördüğün, duyduğun her şeyden... Bilmediklerini araştır ve duyur, duyması gereken herkese. Çekebildiğin yere kadar yükseklere çek al bayrağı, tutabildiğin kadar yüksek tut İstiklal Marşı'nı okurken sesini.

Elbette ki **cumhuriyeti kurmak ne kadar önemliyse onu yaşatmak da o kadar mühim bir meseledir**. İşte bunun için bilinçli bireyler yetiştirmek gerekiyor. Cumhuriyetin ayakta kalabilmesi için kendi

düşünebilen, bu düşündüklerinin doğru olup olmadığını sorgulayabilen, körü körüne hiçbir şeye bağlanmayan insanlar yetiştirebilmek gerekir. Cumhuriyet var oldukça onun gölgesinde özgürce ve insan onuruna yakışır bir şekilde yaşayabiliriz.

Cefakâr bir neslin torunları olarak, bizim bu günleri görmemizi sağlayan tüm ecdadımıza ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e minnetlerimi sunuyorum. **29 Ekim Cumhuriyet Bayramınız kutlu olsun!**

CUMHURİYET

Bir tarih ile gelen Cumhuriyet
Cihan-ı alemde görülmedi böyle bir millet,
Kuruldu şanı yüce bir devlet
Bizlere kaldı Cumhuriyet diye ulu bir servet

Ey şehidim, çocukların bize emanet
Sen huzur içinde uyumana devam et
Bırakır mıyız yerde kanını?
Nasıl verdi vatan uğruna herkes canını

Bak Türk'ün evladı
Ataların sana tanıdı bu imkânı
Hiç düşünmedi verirken canını,
Sen de atalarını ve vatanını iyi tanı

EN BÜYÜK BAYRAM

Sen nadide bir çiçek, karanlıkta açansın
Yüreğimdeki azim, başımdaki tacımsın
Kim şüphe duyar bilmem, sana inancımızdan
Türk'üm ben hiç çekinmem, uğruna can vermekten

Sevincimsin, hüznümsün, gözümdeki ışıksın
Yarınlar senle başlar, göğsümdeki gurursun
Bir an bile düşünemem senden vazgeçmeyi,
Ciğerimde nefessin, seninle yaşarım ben

Bu topraklar yoğrulmuş, kanla gözyaşıyla,
Yaktığım her türküde, dilimdeki ağıtta,
Damarımdaki kanda, sensin tüm varlığında
En büyük bayramımsın, Ata'mdan armağansın
Özgürsem bu cihanda, sayende Cumhuriyet!

Duygularımız ve Aynalar

Ebeveynler olarak, çocuklarımızla duygusal bağ kurarken dikkat etmemiz gereken kurallar vardır. Çocukların duygusal gelişiminde önemli olan bu kurallar, doğru uygulanmadığında çocukların farklı tepkiler vermesine neden olabilir. Özellikle çocuğun ne istediğini anlamadığınızda sert tepkiler vermeniz durumu daha da karmaşık hale getirebilir. Bu nedenle çocukların duygularını tam anlamıyla ifade edebilmesi için ebeveynler olarak bizim de yapmamız gerekenler var.

Bazen çocukların yaşadıkları olay ve durumlar karşısında **duygularını ifade ederken, kontrolden çıktıklarını** ya da içine kapandıklarını fark edebilirsiniz. Çünkü çocuk, duygularını düzenleyebilecek bir donanıma sahip değildir. **Bildiği en basit yöntem ağlamak ya da tepinmek olabilir.** İşte tam da bu noktada ebeveynler olarak sabırsız davranıp durumu geçiştirmeye çalışırsanız, **çocuğun duygularını bastırmış**

olursunuz. Çocuklarını *“ağlama tamam bir şey olmadı”, “ağlayarak sınırlarımı bozuyorsun”* gibi söylemler ile büyüten ebeveynler çocuklarının duygularını yok sayarak, çocukların duygularını bastırmasına ve **o duygunun kabul edilemez olduğuna dair bir inanç geliştirmelerine** neden olabilirler. Bu nedenle çocukların duygularını tanımaları ve ayırt etmesi için bu tarz yaklaşımlardan kaçınılmalıdır.

Aynalama ise, çocuğun hissettiği duyguyu ebeveynin kendi yorumunu katmadan çocuğa anlatması ile oluşur. Çocuklar bu durum karşısında kendilerini **anlaşılmış hisseder, duygularını tanımaya ve kabul etmeye başlarlar.** Aynalama sayesinde çocuklar olumsuz duyguların da kabul edilebilir olduğunu anlamış olurlar. **Örneğin;** çocuğun annesine sinirlendiği anda vazoyu alıp fırlatması ve çevresine zarar verdiği gözlemlendiğinde sınır çizmek çok önemlidir. Bunun gibi bir durumda ebeveynin *“Sinirli olduğumu görüyorum ancak etrafına zarar vermen yanlış”* şeklinde açıklaması olumsuz davranışın sonlanmasına yardımcı olur.

Unutmayın, çocuklar duygularını düzenlemeyi ebeveynlerinden öğrenirler. Bu nedenle çocuğa **“şu anda sinirlisin ya da mutlu görünüyorsun”** gibi ifadeler yardımcı olacaktır. Görüldüğünü ve fark edildiğini gören çocuklar kendilerini iyi hissedecekleri için daha sağlıklı iletişim kurabileceklerdir.

Yeterince İyi Ebeveyn Olmak

Günümüzde çocuk sahibi olan çoğu anne-babanın aklında olan, “Acaba çocuğuma yeterli olabilecek miyim?”, “Ya yetersiz kalırsam, bir şeyleri eksik yaparsam?” gibi sorular bazı durumlarda; “Her şeyi mükemmel yapmalıyım, çocuğumun bakımında hiçbir şekilde hata yapmamalıyım” gibi aslında çok da gerçekçi olmayan birtakım düşünceleri beraberinde getirebilir. Psikanalist Donald Winnicott ‘yeterince iyi anne’ kavramını ortaya koyarak aslında ebeveynlik ile ilgili bize büyük ölçüde kolaylık sağlayan, çocuklarımızı yetiştirirken ‘mükemmel’ olmaya çalışmaktan ziyade iyi bir ebeveynlik yapmanın; iyi bir anne, iyi bir baba olmanın önemini vurgulayan fikirler öne sürmüştür.

Mükemmel ebeveynlik yapmaya çalışmak ve çocuklardan da mükemmel olmasını beklemek, şöyle bir durup düşündüğümüz zaman çok da mümkün gözükmeyen bir konudur. Elbette ki anne-baba olarak yaptığımız hatalar, yanlış davranışlar olacaktır. Önemli olan aklımıza koyduğumuz kriterleri eksiksiz gerçekleştirmeye çalışmaktan ziyade, mükemmel ebeveynliğin olmadığını, kendimizi ve çocuklarımızı eksiklerimizle, yanlışlarımızla yeri geldiğinde hatalarımızla kabullenmemiz gerektiğinin farkına varmaktır. Emin olun bu düşüncelerin farkına vardığınızda, stresten uzaklaşıp daha mutlu birer ebeveyn olduğunuzda çocuğunuz da sizinle birlikte bu mutluluğu paylaşmaya başlayacaktır.

Mükemmeliyetçi bakış açımızdan kurtulup yeterince iyi ebeveynlik yolunda ilerlerken çocuklara sevgi,

saygı dolu bir ortam yaratıp onları olduğu gibi kabul etme, özellikle de davranışlarının sebeplerini anlamaya çalışma önemli bir adım olacaktır sevgili okurlar. Biz kendi mükemmeliyetçi düşüncelerimizle, etrafımızdaki insanların bizim ve çocuğumuz hakkında neler söylediği ile ilgilenirken aslında çok önemli bir şeyi gözden kaçırıyoruz: “Çocuğumun bu davranışının sebebi ne? Bu davranışı ile aslında çocuğum anne-babası olarak bana ne anlatmaya çalışıyor?” Bu bakış açısıyla bakmadığımızda okulda uyumsuz davranışlarda bulunan çocuğumuzun öğretmeninin söylemiş olduğu olumsuz cümleleri anne-baba olarak şu şekillerde algılayabiliriz: “Bir şeyleri eksik yapıyorum, iyi bir anne/baba değilim, ortada utanılacak bir durum var.” Ancak

mükemmel değil yeterince iyi bir ebeveyn olma hedefi olan anne-babalar bu yaşanan olaya daha pozitif ve gerçekçi bir açıdan bakabilirler. Sadece ortada çözülmesi gereken bir problem olduğunun; kendimizi, çocuğumuzu suçlamamızın veya utanmamızın yersiz olduğunun farkındadırlar.

Problemin çözümü için öncelikle çocuğunuzun bu davranışı neden yaptığını anlamaya çalışmanın güzel bir adım olacağını ve çocuğunuzun anladıktan sonra aslında çözümün kendiliğinden geleceğini fark etmek yeterince iyi ebeveynlerin davranış şeklini ortaya koymaktadır.

Kaynaklar

1. Yeterince İyi Ebeveyn, En İyi Ebeveyn -1- eğitim platformu (egitimpedia.com)

Geçmiş Bir Yük Olmayabilir

Geçmiş silebilir misiniz? Keşke olmasaydı dediğiniz, dönüp değiştirmek istediğiniz anılarınız var mı? Hatırlamak dahi istemediğiniz kadar kötü; sizi üzen, yıpratın, suçluluk hissettiğiniz belki de unutamadığınız anılar... Unutmak için çaba sarf etmenize rağmen unutamadığınız, aklınızdan çıkmayan anılar. Gelin sizinle birlikte silemediğimiz geçmişe farklı bir açıdan bakalım.

Herkesin zaman zaman yaşadığı **olumsuz anıları** olmuştur. Fakat anılar bu izleri hiç silinmeyecek kadar olumsuzluk taşıyorsa, sırtınızda bir yük oluşturur. **Hem de nereye gidersek gidelim yanımızda taşıyacağımız bir yükten bahsediyorum.**

Kendimizi kötü hissettiren bir şeyi unutmak neden zordur?

Başkalarından öğrendiğimiz ve kendi deneyimlediğimiz

durumlar farklıdır. **Hata yapan kendimiz olduğunda ve olumsuz duygular hissettiğimiz olaylar yaşadığımızda daha fazla etkileniriz.** Çünkü beynimiz bu deneyimi başkalarından duyduğumuz olaylardan çok daha ayrıntılı kaydeder ve daha iyi hatırlar. Bu nedenle bizzat yaşadığımız bir olayı unutmak daha zordur.

Peki, olumsuz deneyimlere farklı bir açıdan nasıl bakabiliriz?

Hayatımız boyunca olumlu olumsuz birçok deneyimimiz olur. **Olumlu yaşamışlıklar** kendimizi iyi ve değerli hissetmemizi sağlarken olumsuz olanlar ve hissettirdiği **olumsuz duygulardan** kaçırız. Oysa ki olumlu ve olumsuz tüm anılar bize ait. Ve biz hayatımızdaki **bu olumlu olumsuz deneyimlerle varız.** Hepimizin hayatında olumlu olumsuz birçok durum mevcut. Olumlu duygular iyi hissetmemizi sağlarken, **olumsuz duygular da bize kattıklarıyla çok daha anlamlı hale gelebilir.** Üstelik zihnimiz yaşamış olduğumuz olumsuz deneyimin haritasına sahipken. Bu demek oluyor ki, aynı deneyimi tekrar yaşamamak ve aynı taşlı yoldan tekrar gitmemek için elimizde bir haritamız, güçlü bir kozumuz var. Evet, **o anları deneyimlemek çok zordu; çok zorlandık, üzüldük, canımız yandı, öfkelenedik ama aynı zamanda öğrendik de.** Artık neyi yapıp neyi yapmamamız gerektiğini, hangi yolların nereye ulaştığını biliyoruz.

Kendimizi kötü hissettiren olayı değiştirmesek de bize kattığı deneyim hayatımızın geri kalan kısmında hep bizimle olacak. **Geçmiş değiştirebileceğimiz bir durum değil,** bunu hepimiz biliyoruz. Fakat geçmişte yaşanan olaya dair bakış açımızı değiştirmek bizim elimizde.

Olumsuz yükleri bir yerde bırakıp, yaşadıklarımızdan öğrendiklerimizle yol alabiliriz. Geleceğimiz, geçmişten getirdiklerimize bağlı olarak ilerler. Ve öğrendiklerimiz bize yol gösterir. **Yani geçmişin batağında saplanıp kalmak yerine, ondan edindiğimiz tecrübelerle, şimdi dediğimiz anı büyük bir farkındalıkla yaşamak mümkün.**

10 EKİM DÜNYA RUH SAĞLIĞI GÜNÜ

10 Ekim günü, Dünya Ruh Sağlığı Federasyonu tarafından “Dünya Ruh Sağlığı Günü” olarak kabul edilmektedir. Dünya Ruh Sağlığı Gününde, “Değişen Dünyada Gençler ve Ruh Sağlığı” ana teması çerçevesinde, yeni neslin ruh sağlığının korunması ve güçlendirilmesi konusunda farkındalık yaratmak, gençlerin dayanıklılığını arttırmak ve ruhsal hastalıkları önlemek gibi çalışmalar da konu ediliyor.

Gençlik dönemi, bireyin yetişkin rolüne hazırlandığı, kimliğini oluşturmaya başladığı çok önemli bir dönem olmakla birlikte, önemli ruhsal hastalıkların ortaya çıkma riskini de barındıran bir dönemdir. **Günümüz gençleri daha önceki dönemlerden farklı ve daha hızlı değişimlerin olduğu bir çağda yaşamakta** ve yoğun olarak teknolojik gelişmelere maruz kalmaktadır. Bu hızlı değişim ve gelişmeler, gençlerin hayatında olumlu olduğu kadar, doğru olarak desteklenmediğinde olumsuz bir takım etkiler yaratabilmektedir. Gençlerin birçoğu teknolojinin sunduğu sanal ilişkilerle baş kurmaya çalışırken, sosyal etkileşimin azlığı onlara kendini yalnız hissettirebilmektedir. Ayrıca gençler, ruh sağlığını güçlendirecek ya da psikososyal destek alabilecekleri doğru kaynakları da bilememektedirler. Bu nedenle onların doğru

yönlendirilmeleri ve psikososyal yönden aradıkları destekleri nereden bulacakları konusunda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir.

Ruh Sağlığı Alanında Kime Başvurulur?

Ruh sağlığı ile ilgili sorun yaşayan kişiler nereye başvuracakları konusunda da kararsızlık yaşamaktadır. **Ruh sağlığı hizmeti bir ekip çalışması içerisinde yürütülmelidir.** Ruh sağlığı alanında çalışan kişiler şöyle sıralanabilir:

- Psikiyatri hekimi
- Pratisyen hekim/Aile hekimi
- Psikolog/Klinik Psikolog
- Psikiyatri hemşiresi
- Sosyal hizmet uzmanı
- Psikolojik Danışmanlar

Psikiyatri hekimi, 6 yıllık Tıp fakültesinden mezun olmuş ve 4 yıl psikiyatri ihtisası yapmış uzman hekimdir. Aldığı tıp eğitimiyle, insanın hem genel hastalıkları hakkında bilgi sahibi olan hem de ruhsal yapısını tanımlama ve gerektiğinde tedavi etme yetki, bilgi ve donanımına sahip olan kişidir. Psikiyatri hekimi, klinik karar verici olarak ruh sağlığı ekibi içinde koordinasyonu da sağlamaktadır. **Psikiyatrik hizmetin kaliteli olarak verilebilmesi için başvuru, değerlendirme, tedavi, diğer birimlere yönlendirme ve tedaviyi sonlandırma, rehabilitasyon aşamaları tanımlanmıştır.** Hastaya uygulanacak tedavinin planlanması ve yürütülen tedavinin değerlendirilmesi tamamıyla psikiyatri hekiminin sorumluluğundadır. Ruhsal sorunlarla ilgili her türlü teşhisi koymak, tedaviyi planlamak, ilaç ve diğer tedavi yöntemlerinin yanı sıra, uygun görülen psikoterapiyi uygulamak da tamamen psikiyatri uzmanlarının sorumluluğu ve yetkisi içindedir. **Başka hiçbir meslek grubunun, bu uygulamaları bağımsız olarak yapma yetkisi yoktur.** T.C. yasaları ile de bu yetki sadece psikiyatri hekimlerine verilmiştir.

Yukarıda sıralanan meslek grupları dışında kalan “yaşam koçu, NLP vb.” gibi alanlarda çalışanlar **ruh sağlığı ekibi içerisinde yer almamaktadır.**

İnsanların ruh sağlıklarını korumanın bir diğer yolu da **sosyalleşmesi, kendisini olduğu gibi kabul etmesi, başarıya ve paylaşıma yönelik tavırlar takınması ve doğa ile iç içe olmasıdır.** Çünkü ruh sağlığının bir diğer sebebi de yalnızlık duygusudur. **Yalnızlık**, insanları depresyona sevk eden bir durumdur. Bunu önlemek, insanlarla zaman geçirmek, iyi ve güzel dostlar edinmek de bu problemin önüne geçebilecek çözümler arasında sayılabilir. **Tüm dünyanın “10 Ekim Dünya Ruh Hastalıkları Günü”nü kutlar, sağlıklı, mutlu günler dilerim.**

Kaynaklar

1. <https://hsgm.saglik.gov.tr>
2. <https://psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/7/ruh-sagligi-sorunlari-olanlar-once-kime-basvurmalı>

Öldürücü Hastalığı Sivrisinekle Yendiler

Bilim dünyasından öldürücü hastalıklarla ilgili çok başarılı, bir o kadar da ilginç bir çalışma haberi geldi. Bilim insanları, "**bakterili sivrisinek**" kullanarak "*dang humması*" vakalarını yüzde 77 azaltmayı başardı.

Bilim insanları, sivrisinekleri *dang virüsünü* yayma kabiliyetini azaltan bir bakteri ile enfekte ederek *dang humması* vakalarını yüzde 77, enfeksiyon kaynaklı hastaneye yatış oranlarını yüzde 86 düşürmeyi başardıklarını açıkladı. BBC'nin haberine göre, bilim insanları **Endonezya'nın Yogyakarta şehrinde**, *dang hummasını* yayan sivrisineklerle mücadele amacıyla bir **deney** gerçekleştirdi.

Deneyde, *dang virüsünü* yayma yeteneğini azaltan ve "**doğal mucize**" olarak nitelendirilen, "*Wolbachia*" isimli bakteriyle enfekte olmuş sivrisinekler kullanıldı. Bulguları "*New England Journal of Medicine*" bilimsel dergisinde yayımlayan deneyde, 5 milyon sivrisinek yumurtası *Wolbachia bakterisiyle* enfekte edildi.

Yumurtaları, şehirde her 2 haftada bir su kovaları içine bırakan araştırmacıların, **enfekte bir sivrisinek popülasyonu oluşturma süreci 9 ay sürdü**. Deneyin sonucunda, *Wolbachia bakterili* sivrisineklerin, 24 bölgeye ayrılan şehrin yalnızca yarısında salıverilmesiyle *dang humması* vakalarında yüzde 77, enfeksiyon kaynaklı hastaneye yatış oranlarında ise yüzde 86 düşüş olduğu belirlendi.

Araştırma ekibinden **Dr. Katie Anders**, sonuçları *çığır açıcı* olarak nitelendirirken, "**doğal mucize**" şeklinde tanımladığı bakteri sayesinde umduklarından daha büyük bir başarı elde ettiklerini ifade etti. **Dünya Sivrisinek Programı** ekibi, elde edilen sonuçlara göre, çalışmanın *dang humması* hastalığını ortadan kaldırılmak için imkan sağlayabileceğini belirtti.

Araştırmacılar, "*Wolbachia*" bakterisinin, *dang hummasına* neden olan virüsün sivrisineklerde yaşamasını mümkün kılan kaynakları engellediğini belirtirken, **bakterinin sivrisineklere herhangi bir zarar vermediğinin** de altını çizdi.

Dang Humması Her Yıl 400 Milyon Kişiye Bulaşıyor

Dang humması virüsü, insanlara sivrisinekler aracılığıyla bulaşıyor. Kuluçka döneminden sonra genel olarak hafif ateşe sebebiyet veren hastalık, bazı vakalarda ölümcül olabiliyor. Vakalar, genellikle yağış mevsimleri olarak bilinen haziran-eylül ve aralık-mart dönemlerinde artış gösteriyor.

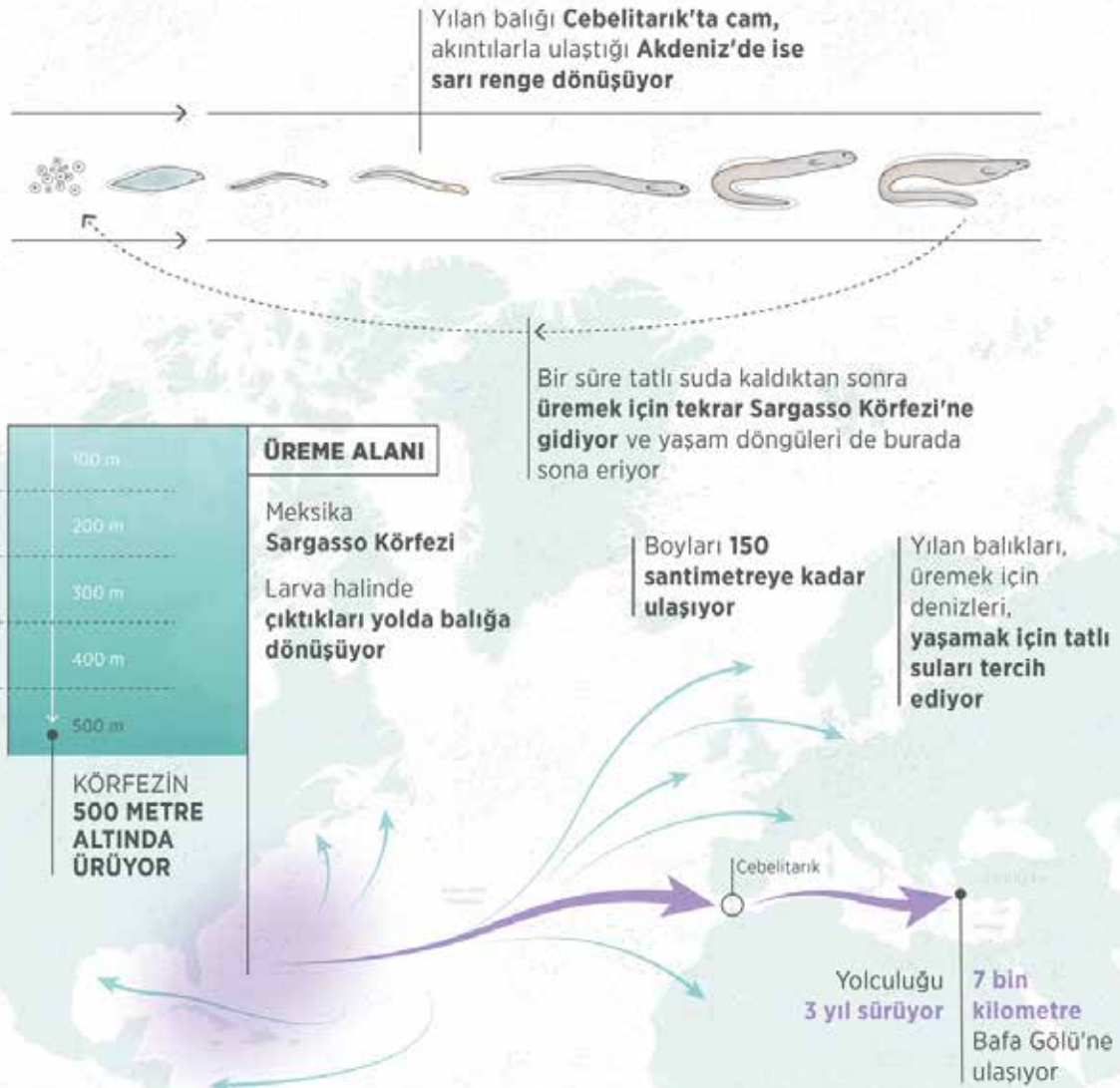
Bilim adamları, yüksek sıcaklık ve uzun süren yağışların *sıtma* ve *dang humması* taşıyan sivrisineklerin artmasına sebep olduğunu belirtiyor. Hastalığı bulaştıran sivrisinek türünün su birikintilerinde larva oluşturması nedeniyle özellikle sanayi çevrelerinde çöp birikintilerinin sürekli ilaçlanması gerekiyor.

Her yıl yaklaşık **400 milyon kişiye**

bulaşan ve ölümlere de neden olabilen salgın hastalık, kırık kemik ağrılarına benzer belirtilere sahip olduğu için "kırık kemik humması" olarak da anılıyor.

Yılan balığının Meksika'dan Türkiye'ye 7 bin kilometrelik yolculuğu

Üreme alanları Meksika Sargasso Körfezi olan yılan balığı, larva halinde çıktıkları 7 bin kilometrelik yolda okyanusu geçip önce Cebelitarık'a sonra da Akdeniz üzerinden Türkiye'deki iç sulara ulaşıyor

Okula Giden Çocuğunuzu Koronavirüsten Koruyacak 15 Altın Kural

Covid-19 pandemi süreci ile birlikte uzun süre ara verilen yüz yüze eğitime Eylül ayı itibarıyla başlanıyor. Bu dönemde anne baba ve öğretmenler çocukların koronavirüs ve Delta varyantından korunması konusunda endişeler taşıyor. Korunma yöntemleri arasında aşılama önemli bir yer tutarken; hijyen, maske ve mesafe kurallarına uymak da birinci basamak önlemleri oluşturuyor.

Delta Varyantı Çocuklarda da Semptoma Neden Oluyor

Bütün dünyayı etkisi altına alan Covid-19 enfeksiyonu **çocukluk çağında klinik olarak daha hafif seyretmektedir**. Çocuklarda daha çok asemptomatik (belirtisiz) ya da hafif belirtilerle atlatılan koronavirüs, genellikle hafif ateş, öksürük, ishal, büyük çocuklarda tat ve koku kaybına sebep olmaktadır. Ancak, etkisini artırarak devam eden **Delta varyantı** sebebiyle çocuklarda da artık belirtilerin arttığı ve hastaneye yatışların olduğu bilinmekte; **okulların yüz yüze eğitime başlaması** ile koronavirüs bulaşma oranının artış göstermesi beklenmektedir. Bu sebeplerden dolayı okullarda hem öğrenciler, hem veliler hem de okul yönetimleri tarafından etkili önlemlerin alınması gerekmektedir. Ailelerin ve okulların uygulayacağı tedbirlerle okulların açık tutulması çocukların akademik, sosyal ve psikolojik durumu açısından büyük önem taşımaktadır.

Mevsimsel Hastalıkların Belirtileri Koronavirüs ile Karıştırılabilir

Okulların açılması ile birlikte çocukların etkileşim içinde olması sebebiyle bu dönemde mevsimsel hastalıkların ve diğer gribal enfeksiyonların da yayılması öngörülmektedir. **Mevsimsel grip gibi hastalıkların belirtileri de ateş, öksürük ve burun akıntısı olduğundan başlangıçta Covid-19 ile karıştırılabilir**. Hastalıkların birbirleriyle karıştırılmaması için bu tür belirtiler gösteren çocukların öncelikle **diğer çocuklardan izole edilmesi** ve ailesine haber verilmesi gerekmektedir. Aileler ise hasta olan çocuklarını iyileşene kadar **okula göndermemeli**, diğer çocukların ve toplum sağlığını korumak için hemen bir **uzman doktora başvurmalıdır**.

Okulda Mutlaka Dikkat Edilmesi Gerekenler

Covid 19 enfeksiyonundan korunmak için **hem ailelerin hem de okul yönetimlerinin alacağı önlemler** bulaş oranını önemli ölçüde azaltacak ve çocukların eğitime devamlılığını sağlayacaktır.

Bu kapsamda okulların ve velilerin alabileceği önlemler şöyle sıralanabilir:

1. Okullarda **sosyal mesafeye** dikkat edilmeli ve buna uygun oturma düzeni sağlanmalı.
2. Temaslı olan kişilerin takibi açısından çocukların **sınıfta oturma düzeni** hep aynı olmalı.
3. Okuldaki faaliyetler mümkün olduğu kadar **açık havada** yapılmalı.
4. Eğitim yapılan ortamlarda uygun havalandırma şartları sağlanmalı, **bulaşıcılığı engellemek için maske takılmalı**.
5. Ders ve yemekhane **giriş çıkışlarında el hijyenine dikkat** edilmeli.
6. Kalem, kitap gibi okul gereçleri kişiye özel olmalı, **ortak kullanım azaltılmalı**.
7. Çocuklar gün boyu aynı eğitim ortamında olmalı, ortak kullanılan sınıflar ile yemekhane **çok iyi havalandırılmalı ve dezenfeksiyonu yapılmalı**.
8. Hastalık belirtisi gösteren öğrencilerin diğer çocuklarla temasının kesilmesi için gecikilmeden **izolasyon sağlanmalı ve bu çocuklar evlerine** gönderilmeli.
9. Okulun çeşitli yerlerine hijyen kuralları ve uygulamaları ile ilgili korkutmayan ancak **bilgilendirici uyarı görselleri** asılmalı.
10. Mümkün olduğunca veliler, öğretmenler ve aynı zamanda **yaşı uygun olan öğrenciler** asılanmayı tercih etmeli.
11. Eğitim ortamında beslenme yapılmamalı ve yemekhanelerde **kalabalık oluşmaması için önlem** alınmalı.
12. Yemek alırken **mesafe ve el hijyeni** sağlanmalı.
13. Misafir ve veliler zorunluluk dışında **okula girmemeli**.
14. Serviste de oturma düzenine, sosyal mesafeye ve maske takılmasına dikkat edilmeli. **Soför ve rehber kişi Covid-19 kuralları konusunda bilinçli** davranmalı.
15. Veliler belirtisi olan çocuklarını **okula göndermemeli**, kendileri de Covid-19 belirtilerine çok dikkat etmelidir. Çünkü hasta olan veliler çocukları aracılığıyla diğer çocukların ve öğretmenlerin yani toplumun sağlığını riske atabilir.

Etrafına Işık Saçan Böcek: “Ateş Böceği”

Ateş böceği, ateş böceğigiller familyasını oluşturan, bahar ve yaz aylarında geceleri uçarken yanıp sönen ışıkları ile tanınan bir canlıdır.

Ateş böcekleri uzun gövdeli, genellikle siyah veya kahverengidir. Erkekleri kanatlı, dişileri kanatsız olup larvalarına benzerler. Bazı çeşitlerinde erkek, dişi ve larvalar da ışık üretir. Bu özelliklerinden dolayı bazı bölgelerde dişi ve larvalara "yıldız kurdu" adı verilir. **Bütün ateş böceklerinin larva ve erginleri etçil olup, yumuşakça böcek ve böcek larvalarıyla beslenir.**

Ateş Böceği Sinek Değildir

Ateş böceği larvaları nemli toprakta, ağaç kabuğunun altında ve hatta bataklık bölgelerde, karanlık yerlerde yaşarlar. Yetişkin bireyler gibi larvalar da parlar. Aslında ateş böcekleri yaşam döngülerinin her aşamasında ışık üretirler.

Farklı böcek türleri vardır. Bazıları kanatlı böceklerdir. Bilimsel olarak kanatlı böcekler Coleoptera sınıfındandır. Fakat ateş böcekleri Coleoptera sınıfında yer almaz. Böylece, ateş böcekleri aslında Coleoptera sınıfından farklı bir aile olarak ayrılırlar. Ateş böceklerinin bulunduğu aile Lampyridae olarak bilinir. Lampyridae ailesindeki tüm böcekler gece aktiftir.

Lampyridae familyasındaki böcekler parlayabilir (*diğer bir deyişle, biyoluminesans sergileyebilir*) ancak hepsi uçamaz. Bu uçan kısma ateşböceği denir. Uçmayanlaraysa yıldız kurdu denilir.

Dünya Üzerinde Yaklaşık 2.000 Değişik Ateş Böceği Türü Bulunmaktadır

Hepsi dünyanın **en verimli ışık üreticileridir**. Işık üretimi için tasarlanmış kimyasal tepkime ile ürettikleri enerjinin **%100'ü hafif üretim** için tüketilir. Geri kalan enerjinin %10'u ısınmaya, geride kalan %90'lık kısmı ısı kaybına dönüşür.

Bütün ateş böcekleri parlamaz. Bu gezegende yaşayan 2.000 farklı türden, hiç parlamayan birkaç tür vardır. **Parlayan türleri biyoluminans için özelleşmiş birtakım organlara sahiptir**. Bu özel ışık organları ateşböceklerinin hemen altında bulunur. Ateş böceğinin parlama hızı da sıcaklığa göre değişecektir. Daha düşük sıcaklıklar daha yavaş parlama hızlarına neden olur.

Ateş böcekleri tarafından üretilen ışık soğuk ışıktır. Bu, ısı şeklinde hiçbir enerji kaybettirilmediği ve tüm enerjinin ışığın üretiminde tüketildiği anlamına gelir.

Bir Ateş Böceği Sarı, Kırmızı, Turuncu ve Hatta Yeşil Renkte Işık Yayabilir

Ateş böceği tarafından üretilen ışık **renginde değişiklik görülebilir**. *Sarı*, bu uçan böceklerin ürettiği en yaygın renk iken; *soluk kırmızı*, *turuncu* ve *hatta yeşil* gibi başka hafif türevleri de vardır. Ultraviyole veya kızılötesi frekanslarda ışık

üretmezler. Ürettikleri tüm ışık renkleri 510 ve 670 nanometre dalga boyu aralığına düşer.

Bir Ateş Böceği Ortalama 3 Saat Kesintisiz Işık Saçabilir

Yetişkin hale gelip gelmemeleri fark etmeksizin **larva döneminde dahi parlarlar**. Bu aynı zamanda onları yırtıcılardan koruyacak acı tatlı kimyasallar salgılandığının da işaretçisidir. **Yetişkin ateş böcekleri, arkadaşlarını çekmek için ışıklarını kullanır**. Bazen erkekler yanıp sönebilir bazen de sürekli parıltı yayabilirler. Ateş böceklerinde **yanıp sönmeler türe özgüdür**. Başka bir deyişle, iki farklı türün ateş böcekleri farklı şekillerde, zamanlarda yanıp sönebilir.

Bilim adamları, belirli bir türün ateş böceklerinin belirli bir modelde yanıp sönmelerini sadece eşzamanlı olarak yaptığı onların bulunduğunu belirtiyor. **Bilim insanları neden aydınlatma yaptıklarını tam olarak bilmiyorlar**. Işık üreten ateş böcekleri, **türlerine özgü bir desen ve renkte parlarlar ve bu ışık desenleri onları tanımlamak için de kullanılabılır**.

Ateş böcekleri yumurtalarını genellikle nemli toprağa, güvenli zeminlere bırakır. Yumurtalar haftalar içinde çatlar ve larvalar kışı geçirir. Ateş böcekleri, ilkbaharda pupa oluşmadan önce birkaç yıl larva aşamasında kalabilir. Larvaların yumurtadan çıkması 3 ile 4 hafta arasında sürecektir. Bundan sonra, larvalar nihayet yetişkin hale geçip dışarı uçmaları için yaklaşık 1-2 hafta boyunca pupa aşamasına geçer ve pupa vakalarından yetişkinler çıkar. Yetişkinler üreyecek kadar uzun yaşarlar.

Ateş böceklerinin beslenme biçimi bir türden diğerine büyük ölçüde farklılık gösterir. Ancak, **çoğu türde larvalar aslında yetenekli yırtıcılardır** ve sülükler, karasal salyangozlar ve diğer türlerin larvalarıyla beslenirler.

EKİM

10 Ocak 1945'te kabul edilen 15 Ocak 1945'te yürürlüğe giren ve dört ayın adlarını değiştiren yasa ile ayın adı ekim yapıldı. Türkçe "*ekme*" eyleminden türemiş olup tarlaların sürülüp ekildiği ay anlamındadır. Anadolu'da bu ay için "*Gazel ayı*" dendiği de olur, "*gazel*" "*kuru yaprak*" anlamına gelir. Bu ay için "*Avara*" diyenler de vardır. Gagauzca gibi Türkçenin kimi lehçelerinde bu aya "*kasım*" denir. Bu fark; Julien yöntemi Güneş takvimi ile Gregorien yöntemi Güneş takviminin bu yüzyıl (20. yüzyıl) için 13 gün farkı olması yüzündendir. "*Kasım*" adı "*Yahya*" peygamberin takma adı olduğundan, Gagauzlar bu iki Güneş takviminin gün farkından dolayı, "*kasım*" adını bu aya daha yakın görmüşlerdir.

8 Ekim 1871

Tarihe "Büyük Chicago Yangını" olarak geçen felakette, şehrin tamamına yakını yandı.

18 Ekim 1892

Chicago ve New York arasında ilk uzun telefon hattı açıldı.

21 Ekim 1879

Thomas Edison, karbon filamanlı elektrik ampulünü icat etti.

28 Ekim 1886

Özgürlük Heykeli, Fransızların hediyesi olarak New York'ta dikildi.

24 Ekim 1945

Birleşmiş Milletler Antlaşması yayınlandı ve BM kuruldu.

24 Ekim 1857

İlk futbol kulübü, İngiltere'de Cambridge Üniversitesi'nde kuruldu.

13 Ekim 1884

Greenwich Gözlemevinden geçen meridyen, zaman kuşakları için başlangıç noktası olarak kabul edildi.

20 Ekim 1903

Türkiye'nin ilk futbol kulübü "Beşiktaş" kuruldu.

25 Ekim 1984

Hepatit virüsü bulundu.

22 Ekim 1938

Chester Carlson fotokopiyi icat etti.

30 Ekim 1905

Aspirin ilk kez satışa sunuldu.

Başkent Ankara

Anadol (Otomobil)

4 Ekim 1957

Sovyetler Birliği'nin Sputnik uydusunu fırlatmasıyla ABD ile uzay yarışı başladı.

6 Ekim 1923

İstanbul'un Kurtuluşu: Türk birlikleri İstanbul'a girdi ve yaklaşık 5 yıl süren işgal resmen sonlandı.

3 Ekim 2005

Avrupa Birliği ile Türkiye arasında üyelik müzakereleri başladı.

13 Ekim 1923

TBMM'de, Ankara'nın başkent olması kararlaştırıldı.

29 Ekim 1925

Türkiye'de Cumhuriyet 1925 yılında çıkarılan bir yasa ile millî bayram olarak kutlanmaya başlandı.

15 Ekim 2003

İlham Aliyev, Azerbaycan devlet başkanı oldu.

6 Ekim 1926

Türkiye'de ilk uçak fabrikası Kayseri'de açıldı.

7 Ekim 1966

İlk Türk otomobiline "Anadol" adı verildi.

30 Ekim 1973

Boğaziçi Köprüsü, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından açıldı.

Rusya

Çin

9 Ekim 2005

Çin, Everest Dağının yüksekliğinin 8848,43 m olduğunu resmî olarak açıkladı.

2 Ekim 1187

Selahaddin Eyyubi, Kudüs'ü fethederek 88 yıllık Haçlı işgaline son verdi.

19 Ekim 1872

Dünyanın en büyük altın külçesi (215 kilogram) Avustralya New South Wales'de bulundu.

Avustralya

Balkanlar'da yer alan ve dünyada sınırlı tanınırlığa sahip, denize kıyısı olmayan Kosova, Kuzeyde ve doğuda Sırbistan, güneyde Kuzey Makedonya ve Arnavutluk, batıda ise Karadağ ile komşudur. 1999 yılında Birleşmiş Milletler kontrolü altına alınan Kosova, 2008 yılında Sırbistan'dan tek taraflı olarak bağımsızlığını ilan etti. Mart 2020 itibarıyla 97 ülke tarafından tanınmaktadır.

Kaynaklar

1. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kosova>
2. <https://dergipark.org.tr/tr>

KOSOVA

Aslı **Kosovo** olan kelimenin Slav, Bulgar ve Çek dillerinde “**kara-tavuk**” manasındaki koston geldiği ileri sürülür. Osmanlı kaynaklarında bazen “*kef*” harfiyle “*Kôsova*” şeklinde de yazılmıştır. Kelimenin aslının *kosa*, *köse*, *ova* vb. kelimelerden geldiğine dair rivayetler de mevcuttur. **Âşıkpaşazâde'nin Tarih** adlı eserinde, **Neşrî'nin Cihannümâ'sında** ve **Hoca Sâdeddin Efendi'nin Tâcû't-tevârih'inde** “**Kûsova**” şeklinde kayıtlıdır. Balkan yarımadasında meşhur bir ovanın adı olan **Kosova** XIX. yüzyılın sonlarına doğru başşehri **Üsküp** olan, **Osmanlı Devleti'nin bir vilâyeti** olarak görülmektedir.

Yugoslavya'nın dağılmaması ile Sırp lar kendi sorunlarıyla ilgilenmeye başlamışlardır. Bu süreçte Kosova da bağımsızlık mücadelesi vermiş ancak başarısız olmuştur. **Kosova'nın etkin direnişe geçmesiyle Sırp güçleri ile Kosova Kurtuluş Ordusu (KKO)** arasındaki mücadele sonrasında **Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)** Sırbistan'a 1999'da askerî harekât gerçekleştirmiştir. Bunun sonucunda **Kosova, Birleşmiş Milletler (BM)** Güvenlik Konseyi'nin 1244 sayılı kararıyla Sırbistan'a bağlı kabul edilmekle birlikte Sırbistan'ın Kosova üzerindeki denetimine son verilmiştir. 2008'e kadar BM yönetiminde kalan Kosova, bu süreçte Temas Grubu/BM gözetiminde Sırp larla anlaşma görüşmelerinde bulunmuşsa da uzlaşma olmamıştır. Çözüm yollarının tıkanıdığı ve uluslararası desteğin had safhada olduğu bir anda, **17 Şubat 2008'de, Kosova bağımsızlığını** ilan etmiştir.

Kosova, resmî adıyla **Kosova Cumhuriyeti**, Balkanlar'da yer alan ve dünyada sınırlı tanınırlığa sahip denize kıyısı olmayan bir ülke. Kuzeyde ve doğuda Sırbistan, güneyde Kuzey Makedonya ve Arnavutluk, batıda ise Karadağ ile komşudur. 1999 yılında Birleşmiş Milletler kontrolü altına alınan Kosova, 2008 yılında Sırbistan'dan tek tarafı olarak bağımsızlığını ilan etti. Mart 2020 itibarıyla 97 ülke tarafından tanınmaktadır. Kosova'nın bağımsızlığını tanımayan

Sırbistan, bölgeyi kendisine bağlı Kosova ve Metohiya Özerk Bölgesi olarak kabul etmektedir.

Kosova'da bağımsızlık ilanının ardından denetim Birleşmiş Milletler'den Avrupa Birliği'ne geçti. Kosova'daki Avrupa Birliği temsilciliği bundan sonra Uluslararası Sivil Temsilcilik adı altında hizmet vereceğini açıkladı. Böylece Birleşmiş Milletler'in de 1999 yılından bu yana Kosova'da üstlendiği yönetim sona ermiş oldu. Kosova'da Avrupa Birliği ülkelerinden 1900 polis ve yargı mensubu görev yapacak. Kosova bu şekilde bağımsızlığını tanıyan ülkeler tarafından Avrupa'nın 50. ülkesi olarak sınıflandırılmıştır.

Milli Kütüphane-Pristina

Kosova'nın bağımsızlığı meselesine büyük önem atfeden **Türkiye**, Dışişleri Bakanı'nın Ortadoğu turunu yarıda bırakarak ülkeye dönmesiyle gerekli değerlendirmelerden yapıldıktan sonra **bağımsızlığın hemen ertesi günü, 18 Şubat 2008'de Kosova'yı tanımıştır**. Türkiye, Balkanların istikrar ve güvenliğini dış politika öncelikleri arasında görmekte olup Kosova'nın bağımsızlığının bu amaçla hizmet edeceğine inanmaktadır. Ayrıca tanıma kararının bir diğer gerekçesinin de **Kosova ile Türkiye arasında var olan köklü tarihi, kültürel ve beşeri bağlara dayan- dırılmakta olduğu** anlaşılmaktadır. Bu duygu ve düşüncelerle Kosova'yı ilk tanıyan ülkelerden birisi olmuştur. Türkiye'nin Kosova'yı tanıyan üçüncü veya dördüncü ülke olduğu, ancak tanıma mektubunu ileten ilk ülke olduğu ifade edilmektedir.

Kosova'nın Ekonomisi ve İklimi

Ekonomi

Kosova ekonomisi her ne kadar olumlu göstergelere sahip olsa da halen arzu edilen büyüme hızını yakalayamamıştır. **Zengin maden yataklarına** sahip olan Kosova'nın daha çok ticarete dayalı bir ekonomisi vardır. **Halkın ana geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.** Bunların dışında diğer önemli geçim kaynakları ormancılık ve madenciliktir. Kosova özerk bölge statüsünü kazanmasından sonra, o zamanki yerel yönetim Kosova'ya ayrılan bütçeyi olabildiğince kısmış, yatırımları engellemiştir ve Kosova'ya ayrılan kamu yatırımları da ağırlıklı Sırp yerleşimcilerine tahsis edilmiştir. Bu olaylardan sonra Kosova'da ekonomik bunalım artarak devam etmiştir.

İklim

Kosova'nın iklimi karasal iklimdir. Kışları soğuk ve kar yağışlı, yazları ise sıcak ve kurak geçer. Bitki örtüsü kozalaklı ağaçlardan, kayın, meşe ve çayırıklara kadar uzanan çeşitliliğe sahiptir. Yıl boyunca göl havzaları, geçirgen olmayan kayalık ve paleozoik yapılardan kaynaklanan yağışlar hâkimdir. Bu yüzden **yeterli miktarda suyun varlığı çimenlik alanların oluşmasını sağlamış ve bitki örtüsü yönünden zengin bir mera haline getirmiştir.**

Rugova Kanyonu

Gracanica Manastırı

Visoki Decani Manastırı

Kosova Etnografya Müzesi

Kosova Etnografya Müzesi

Sinan Paşa Cami

Kosova'nın Tarihi ve Turistik Yerleri

Gracanica Manastırı

DİĞER adıyla Arnavut Manastırı, Priştine yakınlarında adını aldığı kasabada bulunmaktadır. UNESCO Dünya Mirasları Listesi'nde yer alan görkemli yapı eski bir bazilika kalıntısı üzerine kurulmuş ve oldukça yıpranmış olmasına rağmen hala turistlerin ilgi odağıdır.

Kosova Etnografya Müzesi

Emin Gjiku Kompleksi altında faaliyet gösteren müzede Osmanlı hâ-

kimiyet dönemindeyken Kosova'nın yaşam tarzını anlatan bir takım eşyalar sergilenmektedir. Eski silahlar, kıyafetler, mobilyalar bulunan müze içinde ayrıca çömlüklerin bulunduğu bir alan da yer almaktadır.

Visoki Decani Manastırı

Kosova'nın Deçan kasabasında bulunan Sırp Ortodoks Hristiyan manastırıdır. Serbo-Byzantine mimari stiliyle 1327 yılında inşa edilen tarihi manastır, 2004 yılından bu yana UNESCO Dünya Kültür Mirasları Listesi'nde yer almaktadır.

Sinan Paşa Cami

Bölgede Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğu dönemlerde Sinan Paşa'nın emriyle Prizren'de inşa edilerek, 1615 yılında ibadete açılmıştır. Osmanlı mimarisinin yalnızca Kosova'da değil, tüm Avrupa'daki en değerli eserlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Sinan Paşa Cami, ülkemizden ve dünyanın birçok yerinden Kosova'ya gidenlerin en fazla ziyaret ettiği yerlerden biridir.

Cuma Cami

Yine Prizren'de yer alan ve 1200'lü yıllarda katedral olarak inşa edilen ancak Osmanlı Devleti'nin bölgede hâkim olduğu dönemlerde camiye çevrilen görkemli bir yapıdır. Cuma Cami, 1950'li yıllardan sonra tekrar kiliseye çevrilmiştir. 1999'da ibadete kapanan yapı, 2004 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesine dâhil edilmiştir.

Peç Patrikhanesi Manastırı

Kosova'nın tarihi şehirlerinden biri olan Pec yakınlarında bulunan Peç Patrikhanesi veya diğer ismiyle Peç Patrikhanesi Manastırı, 13. ve 14. yüzyıllarda inşa edilerek ibadete açılan bir Sırp-Ortodoks manastırır ve kentin başpiskoposluk merkezidir. Kosova Ortaçağ anıtlarından biri olarak 1947 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesine dâhil olan yapı, Serbo-Byzantine mimarisinin en eşsiz örneklerinden biridir.

Rugova Kanyonu

Ülkenin Karadağ sınırı yakınında yer alan doğa harikası bir nehir kanyonudur. Yer yer 1.000 metreyi bulan derinliği ve 25 kilometre uzunluğu ile Avrupa'nın en uzun ve derin kanyonları arasında bulunmaktadır. Pec

bölgesindeki buzulların yok olması ve su erozyonu sebebiyle oluşan kanyon, jeolojik, hidrolojik, botanik değerleri, mağaraları ve muhteşem manzarasıyla 1985 yılında ulusal doğal miras ilan edilmiştir. Dağcıların ülkedeki uğrak yerlerinden biri olan Rugova Kanyonu mutlaka görülmesi gereken yerlerdendir.

Miruşa Şelaleleri

Klina'da yer alan şelaleler topluluğudur. Adını, kendisini oluşturan Miruşa Deresinden alan şelaleler, aktıkları bölgede mağaralar ve kanyonlar meydana getirmişlerdir. 12 kademedan oluşan şelalelerin en yükseği 22 metredir. Miruşa Şelaleleri Kosova'nın en turistik yerlerinden biri olarak, bölge tertemiz havası ve doğal manzarası ile yüz binlerce kişiyi buraya çekmektedir.

Miruşa Şelaleleri

Cuma Camii ve Fethiyye-Cuma Cami

Peç Patrikhanesi Manastırı

Kosova'nın Yemek Kültürü

Patates Salatası

Priştine'de beş çaylarının vazgeçilmezini iki ayrı yemek vardır. Biri Arnavut böreği diğeri ise Patates salatası. Haşlanmış patateslerin bol soğan ve isteğe bağlı yeşillikle çeşitlendirilerek hazırlanmasından oluşan bu salata, Türklerin aşikâr olduğu lezzetlerden bir diğeri.

Sudak Balığı

Priştine'de canınız balık çektiyse Sudak balığı, çok iyi bir seçim olacaktır. Kentin en meşhur deniz ürünlerinden biri olan Sudak balığı, aslında bir Tatlısu balığı. Müdavimi ise oldukça fazladır. Kente gelen turistlerin de daha yer yemez favori yemeklerinden biri oluveriyor bu lezzet.

Yaprak Sarma

Lezzetli mi lezzetli bir harç ile ince ince sarılmış yaprak sarmalar, Priştine'nin de yöresel lezzetleri arasında yer alıyor. Kentte en sevilen lezzetlerden biri olan bu yemek aynı zamanda Kosova'da hemen her evde özenle hazırlanıyor.

Arnavut Böreği

Dillere destan Arnavut böreği, Priştine'nin en sevilen lezzetlerinden biri. El açması börek hamurunun içine eklenen ıspanaklı harcı ile çok sevilen bu yemek, kent geziniz sırasında mutlaka denemeniz gereken lezzetlerden.

Çoban Salata

Priştine'de akşam yemeklerinin vazgeçilmezidir Çoban salata. Hemen her yemeğin yanında servis edilebilir. İçerisinde domates, salatalık, küçük küçük doğranmış biberler ve bol soğanın yer aldığı bu salata, kentte yiyebileceğiniz iştah açıcı lezzetlerden biridir.

Trileçe

Trileçe, Arnavut tatlısı olarak bilinir. Ancak Kosova'nın da en sevilen tatlılarından biri olarak gösteriliyor. Hatta öyle bir hal almış ki kentte hemen her restoranda servis edilmesinin yanı sıra evlerde de sıklıkla yapılıyor.

Kabak Tatlısı

Osmanlı tatlılarından biri olarak gösterebileceğimiz kabak tatlısı, bizim kültürümüzde de çok sevilen tatlılardan biri. Priştine'de hemen her restoranda bulabileceğiniz bu tatlının üzerine bir de ceviz eklenince tadından yenmiyor.

Boza

Boza, en az bizdeki kadar Priştine'de de çok satılan ve sevilen içeceklerden biri. Darı irmiğinden elde edilen bu içecek, kentin milli içeceklerinden biri haline gelmiş ve bölgeye gelen turistler tarafından muhakkak tadılıyor.

Bursa-Gölyazı

Bilgisayar Oyunlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Çocukların günümüzde kullandığı en önemli eğlence araçlarının başında bilgisayar oyunları gelmektedir. Bunun sonucunda çocuklar tüm günlerini bilgisayar başında geçirirken, aileler çocukları ile iletişim kuramadıklarından ve çocuklarının doğal hayattan kopmalarından şikâyet etmektedir. Bilgisayar oyunları bilinçli ve doğru bir şekilde kullanılmadığı zaman başta çocuklar ve aileler olmak üzere tüm toplum için olumsuz sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir. Ayrıca son dönemlerde şiddet içeren oyunların giderek artması, aileleri bu oyunların olumsuz etkileri üzerine de düşünmek zorunda bırakmaktadır.

Şüphesiz bilgisayar oyunlarından beklenen, bilgisayar kullanıcılarını **eğlendirmesi ve aynı zamanda eğitmesidir**. Günümüzde genç nesil daha çok eğlendirici oyunlara yönelmekte ve bireysel ya da grup olarak oynanabilen bu türden birçok oyunla çok erken yaşlarda tanışmaktadır. Ancak bilgisayar oyunları konusunda unutulmaması gereken önemli noktalar vardır.

Bunlar;

1. Oyunların **içeriklerinde** nelerin yer aldığı,
2. Bireylerin **eğlenirken neler yaptığı**,
3. Oyunların bir yandan eğlendirirken diğer yandan **örtük olarak** bireylere aktarmayı amaçladığı temel mesajların neler olduğudur.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynamanın hemen sayılabilecek 5 önemli olumsuz etkisi vardır.

Bunlar;

1. Fiziksel tepkileri arttırmaktadır.
2. Saldırgan algılayışları arttırmaktadır.

3. Saldırgan hisleri artırmaktadır.
4. Saldırgan davranışları artırmaktadır.
5. Sosyal davranışları azaltmaktadır.

Oyunlardaki çeşitlilik, onların içerik ve konularına yansımış, neredeyse bütün alanlarda

bilgisayar oyunları çeşitli amaçlarla tasarlanmış ve kullanıcılara sunulmuştur. **Sosyal, tarihi, askeri, iş ya da sağlık gibi alanlarda eğitim amaçlı** çok kullanıcı bilgisayar oyunları geliştirilmiş ve bu oyunlar geniş kullanıcı kitlelerine ulaşmıştır.

Sadece eğlendirme amacı taşımayan, eğlenceyle beraber öğretmeyi de hedefleyen oyunlar **Ciddi Oyunlar (Serious Games)** olarak adlandırılmaktadır. Kişilerin, hangi yaşta olurlarsa olsunlar oyun oynama adı altında gerçekleştirdikleri etkinlikten, iş etkinliğine göre daha fazla zevk aldığı bilinmektedir. Ayrıca, etkinlik sonucunda daha **kalıcı öğrenme** sağlandığı tespit edilmiştir. İyi tasarlanmış bilgisayar oyunları hem çocukların eğitimlerinde hem de yetişkin eğitimlerinde tercih edilmeye başlanmıştır. Bu, oyunların sadece eğlence için olduğu fikrinin yavaş yavaş kaybolduğunu göstermektedir. **Ciddi oyunlar kişilere problem çözme, analitik düşünme, strateji geliştirme, iletişim becerileri gibi yetenekler** kazandırmaktadır. **Ciddi oyunlar**, öğrenenleri motive ettiği gibi, gerçek performanslarını artırmaya da yardımcı olmaktadır.

Verdiğimiz genel bilgilerden sonra bilgisayar oyunlarının çocuklar üzerinde ne gibi etkileri olduğunu inceleyelim.

Olumsuz Etkileri

İnternet kullanımı ve bilgisayar oyunları, çocuklar ve gençlerin günlük yaşamlarını, **akademik başarılarını ve ruh sağlıklarını önemli ölçüde etkileyen** ve bu yönü ile de araştırmacıların ilgisini çeken güncel bir konudur. **Şiddetin sanal ortamda ödüllendiriliyor olması** çocukların gerçek hayatta da şiddete eğilim göstermesine sebep olabilmektedir. Gerçek hayatta denememeyecek şeylerin sanal oyun ortamında kolayca denenip yapılabilmesi oyuncuların **sanal hayatı gerçek hayata tercih etmesi** sorununu doğurmaktadır. Ergenlik ve çocukluk dönemi; merak ve keşfetme duygusunun, kendini deneme, kanıtlama ihtiyacının çok arttığı, dürtü denetimi ve öfke yönetiminin tam gelişmediği bir dönemdir. Oyunlar şiddet içerikli de olsa ödüllendirici etkileri nedeniyle çocuk ve ergen yaş grubu için oldukça çeldirici etkiye de sahiptir. Normalde olumsuz ya da toplum-

da istenmeyen, kabul görmeyen bazı davranışların belli ortam veya topluluklarda kabul görmesi, bu davranışların pekişmesi anlamına geliyor. Dolayısıyla gerçekte sağlıklı kimlik denemeleri yapamayan, incinebilir durumdaki çocuk ve ergenlerde de olumsuz kimlik gelişimine destek olarak sorunlu davranış sıklığını artırıyor. **Sonuçta gördüğümüz tablo şiddete duyarsızlaşma, düşmanca duygularda artış, sorunlar karşısında şiddet ve saldırganlık davranışları** olabiliyor.

Olumlu Etkileri

Bilgisayar oyunlarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin yanında bazı olumlu etkileri de vardır. Bunlar;

- **Potansiyel yaratıcılığa teşvik eder.**
- **Eğlence ve eğlencenin sosyal alanına ulaşmayı sağlar.**
- **Çocukların teknolojiye rahatça yaklaşmalarına yardımcı olur.**

Oyunlara hâkimiyetleriyle çocukların kendilerine güvenleri artar, okuma ve matematiksel problemleri çözme becerilerini geliştirir; yardımlaşma ve paylaşma gibi destekçi-sosyal davranışları

ilerletir. Göz-el koordinasyonunu ve görsel uzamsal beceriyi artırır, çekingen çocuklar için oyun terapisi sağlar. Araştırmalarda oyun ortamında **oyun ortamında ders işleminin öğrencilerin ilgisini çektiği ve derse yönelik motivasyonlarını artırdığı görülmüştür.** Öğrencilerin derslerde eğitsel oyun kullanımına olumlu yaklaştıkları ve oyun-tabanlı öğrenmeyi klasik öğrenme yöntemlerine tercih ettikleri görülmüştür.

Ailelerin Yapabilecekleri Ve Çocukları Koruma Yöntemleri

Birçok aile ve öğretmen çocuklarının ders çalışmadaki isteksizliği ve **bilgisayar oyunları ile geçirilen vakitteki istekliliğine dair şikâyet** bulunmaktadır. Bu durum bilgisayar oyunlarının çocukların ilgilerini çekme ve onları motive etme açısından oldukça güçlü olduğunu ortaya çıkarmakta, bu da tekrar tekrar oyun oynama isteğini beraberinde getirmektedir. Bu yönüyle düşünüldüğünde **bağımlı kişi, oyunla bütünleşir ve tüm hayatında onu yaşamaya başlar. En önemli göstergesi çocukların oyunlardaki karakterlerle kendilerini aşırı ilişkilendirmeleridir.**

Televizyon gibi bilgisayar oyunlarının da küçük çocuklar üzerinde etkisi fazladır. Çocuğun gerçeklik duygusunun yedi yaşında geliştiği düşünüldüğünde, **yedi yaşından küçük bir çocuğun gerçekle hayal arasındaki sınırı çizemediği görülmektedir.** Gördüklerini anlamlandıramayan çocuk, anne babasının tepkisine bakar. Eğer anne baba panik yapıyorsa, ciddiye alıyorsa çocuk bunun ciddi bir şey olduğunu düşünür. **Beyninde korkuyla ilgili alanlar harekete geçer ve aşırı stres davranışları başlar.** Anne baba soğukkanlı ise çocuk durumdan daha az etkilenir.

Bilgisayar kullanımı konusunda özellikle çocuk ve gençlerimizi doğru bir şekilde eğitmez ve yönlendiremezsek bu araçlar onlar için çok tehlikeli bir silaha dönüşmüş demektir. **Gerekli önlemleri alarak çocuk ve gençlerimizin kişilik ve ruhsal yapılarının korunmasını sağlamalıyız.** Bu anlamda **gerektiğinde bilgisayar kullanım sürelerine müdahale ve bilgisayarlarında hangi programların veya oyunların yüklü olduğu kontrol edilebilmeli, evde bilgisayarın yeri kolay görülebilir şekilde düzenlenmelidir.**

Özellikle küçük çocukların, gerek televizyon izlerken gerekse bilgisayarda **oyun oynarken mümkün olduğunca yalnız bırakılmaması gerekir.** Uzmanlar, **çocukların bilgisayar başında günde en fazla iki saat geçirebileceğini belirtmektedir.** Bu süre arttıkça zararlar da artmaktadır. Ayrıca bilgisayar çalışma ortamlarının ergonomik olarak genellikle yetişkinler için tasarlanması nedeniyle, çocukların bilgisayar oyunu oynama süresinin artması çocukların sağlığını daha olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle özellikle bedensel gelişimi desteklemek amacıyla, bilgisayar oyunu oynamak yerine, **ailelerin çocuklarıyla alternatif fiziksel etkinlikler (kitap okuma, parka gitme, oyun oynama vb.) yaparak nitelikli zaman geçirmeleri önemlidir.**

Bilgisayar oyunlarının olumsuz etkilerinden çocuk ve gençlerimizi korumak adına bilgisayar kullanmayı yasaklamak birçok ailenin aklına gelen ilk tedbir olabilir. Ancak yasaklamak hiçbir zaman bu soruna kalıcı çözüm getirmez. Bu gibi önlemler çocuk ve gençlerin ebeveynleri tarafından kontrol edilemedikleri zamanlarda yasakları delmek ya da ev dışında oyun imkanı yaratmak gibi olumsuz davranışlara da itebilir. **Bu nedenle aileler çocuklarıyla yakın temasta olmalı ve bilgisayarı olumlu yönde kullanmaları için iyi bir iletişim ortamı sağlayabilmelidir.** Aileler tarafından kontrollü bir şekilde uygun oyun oynama alışkanlığının kazandırılması çok önemlidir. Çocuklarda sorumluluk duygusu oluşturulmalıdır. Sorumluluk bilincine

sahip **çocuk, gereğinden fazla oyun oynarsa zaten kendisini huzursuz hissedecektir.**

Çocuk tam kendisini bilgisayara kaptırmış oynarken *"Hadi ders çalış"* denilince **çocuk derse düşman olacaktır.** Onun yerine *"Vaktin doluyor, sana 10 dakika daha müsaade, 10 dakikadan sonra dersinin başına oturacaksın."* şeklinde gösterilecek yaklaşım daha etkili olur. Aksi halde **çocuklar aileleri ile zıtlaşır ve ilişkileri bozulur. Bozulan ilişkiyi düzeltmekse oldukça zordur.**

Aileler, çocukları bilgisayar oyunu oynarken çocuklarına rehberlik etmelidir. Özellikle küçük çocuklar için şiddet ve cinsellik içermeyen oyunlar seçilmiş olmasına dikkat edilmeli; yeni oyunlar çocuklarla beraber oynanmalıdır. Bilgisayar, oturma odası gibi genel kullanıma açık olan bir yere konulmalı, **çocukların ne oynadığı ekrandan takip edilmelidir.** Çocuklarla sakin ve sakinli oyunları neden oynamayacakları konusunda kesin bir konuşma yapılmalıdır. Ancak, uyarı anlayacakları şekilde yapılmalı, çocuk incitilmemelidir.

Özetle; çağımızda çocuklarımızı bilgisayar oyunlarından ve internet kullanımından uzak tutamayacağımıza göre, **bu deneyimi çocuğun yaşına göre kısıtlamalı ve denetimli bir şekilde yaşatmalı,** tamamen yasaklamadan en doğru şekilde kullanmayı öğretmeliyiz.

Kaynaklar

1. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index>
2. <https://dergipark.org.tr/tr>
3. <https://www.hurriyet.com.tr>

Golbol

Golbol, Paralimpik Olimpiyatları içerisinde yer alan en heyecanlı ve adrenalini yüksek oyunlardan biridir. Golbol, ilk kez 1976 Paralimpik Yaz Oyunlarından itibaren turnuvalarda yer bulan bir spor dalıdır. Üçer kişilik takımlarla oynanan Goalball, rakibin kalesine çingiraklı toplarla gol atmak üzerine kurulu bir takım sporudur. Oyuncuların adil bir yarış içerisinde olması için yarış boyunca opak göz maskesi takmaları gerekir. Tüm uluslararası sporcuların görme engelli olmaları gerekir. Bu sporcular B3, B2, B1 ya da tamamen görme özürü olarak sınıflandırılırlar. Oyunun amacı, topu rakiplerin arasından geçirip ağlarına atarak skor elde etmektir. Oyuncular kalelerini savunmak için elleri ve dizleri üzerinde dururlar ve rakiplerine karşı skor elde etmeye çalışırlar.

Bu spor 2. Dünya Savaşında ortaya çıkmıştır. Görme yetisini tamamen ya da kısmen kaybeden askerlerin rehabilite edilerek, savaşın olumsuz sonuçlarını azaltmanın bir yolu olarak düşünülp geliştirilerek oynanmaya başlandı. 1946'da Avusturyalı Hanz Lorrenzen ve Alman Sett Reindle'in icat ettiği bu eğlenceli spor, 112 ülkede rekabetçi bir şekilde oynanıyor. Uluslararası Görme Engelli Sporları Federasyonu (IBSA) bu oyunu görme engellilere yönelik takım oyunu haline getirerek kurallarını belirlemiştir.

Golbol topu, yaklaşık 1,250 gram ağırlığındadır. Golbol topunun içinde iki çingirak vardır. Oyuncuların topun nereye gittiğini bilmeleri için topun yüzeyinde çakışmayacak şekilde açılmış 8 adet ses deliği mevcuttur.

Göz Farı ve Yamaları

Herkesin aynı oyun alanında olduğundan emin olmak için tüm oyuncular karartılmış gözlük takmalıdır. Büyük müsabakalarda yapışkan yamalar gereklidir ve oyuncuların oyun sırasında görememesini sağlamak için doğrudan yüzüne uygulanır. Göz kapakları daha sonra yamaların üzerine yerleştirilir.

Diz, dirsek ve kalça dolgusu oyuncu sağlığı açısından en önemli malzemelerdir. Çünkü oyunun genelinde oyuncular saha zeminine yapışık bir şekilde takım savunması yaparak olası golü engellemektedirler. Kalelerin genişliği 9 metre, 1.3 metre yüksekliğinde ve en az 0.5 m (50 cm) derinliğindedir. Kale direkleri sahanın dışında, fakat gol çizgisiyle aynı hizada olacak şekilde konumlandırılır.

Golbol oyunu, üçer kişilik iki takım ile oynanır. Her takımda en fazla üç yedek oyuncu vardır. Oyun, 9 metre kısa kenar, 18 metre uzun kenar, bir orta çizgisiyle ikiye bölünmüş dikdörtgen biçiminde bir jimnastik salonu sahasında oynanır. Orta çizgisiyle bölünmüş yarı sahada 6 ve 3 metrelik bir alanla ikiye bölünmüştür. Kaleye yakın olan 3 metrelik çizgi highball çizgisi olarak adlandırılır. Topun gol olması için bu bölgeye temas etmesi şarttır. Oyunun amacı, karşı tarafın savunmasına karşı her takımın topu yuvarlayarak rakibin kale çizgisinden geçirmektir.

Savunmada olan takım oyuncuları, kalelerine doğru gelen topu dinler ve vücutları ile onu engellemeye çalışır. Topu durdurup kontrolünü ele geçirdiklerinde hücum takımı olurlar. Savunmada olan takımın kalelerine gelen topun çıkardığı zil seslerini duyabilmek için oyunu izleyenlerin maç boyunca sessiz olması büyük önem arz etmektedir.

Oyunun oynandığı sahanın çizgileri de sporcuların doğru yönlendirilebilmesi için elleriyle hissedebilecekleri, kabartmalı bir şekilde çizilmektedir. Her oyuncu bölgesinde, oyuncuların kendilerini sıralamak ve sahaya olan yönlerini korumak için kullandıkları üç yön çizgisi vardır. Sporcular müsabaka esnasında istedikleri şekilde kendi yarı sahalarında hareket etme özgürlüğüne sahiptirler.

Müsabakalarda; iki oyun hakemi, dört kale hakemi, bir skorcu, bir zaman belirleyici, bir on saniye belirleyici ve bir atış kaydedici vardır.

Oyun 10 dakika üzerinden toplam iki devre şeklinde oynanır. Olası beraberlik durumunda 3'er dakikalık iki devre uzatma oynatılır, uzatmalarda da eşitlik bozulmazsa serbest atışlar kazanımlı belirlir.

Golbol sporunda oyuncular, genellikle topu çok uzun süre tutmak, bir oyuncunun arka arkaya topu çok fazla atması ve bir hakemin izni olmadan oyuncuların kendi siperine ya da takım arkadaşının siperine dokunması sebebiyle cezalandırılmaktadır. Böyle bir durumda penaltıyla cezalandırılan takımda cezaya sebep olan sporcu, tüm sahayı tek başına savunur.

Her takım, taktik belirleme amacıyla, normal oyun süresi boyunca üç kez kırk beş saniyelik mola alma hakkına sahiptir. Mola alındığında, moladan iki takım da faydalanır. Bir takım bir mola aldıktan sonra, ikinci bir mola alabilmesi için en az bir atış gerçekleşmelidir.

Golbol sporu, Türkiye'de 1990-2000 yılları arasında oynanmaya başlamıştır. 2000'li yıllarda artık yerel takımlar kurulmaya ve milli takımlar oluşturulmaya başlanmıştır. Yeni yeni yapılan bir spor dalı olmasına karşın ilk uluslararası turnuvaya 2003 yılında gidilmiştir. 2010 yılına kadar turnuvalarda hiçbir ülkeye karşı galibiyet alınamamıştır. 2010 yılından sonra galibiyetler ve dereceler alınmaya başlanmıştır. Golbol Kadın Milli Takımı 2016 Paralimpik Oyunları'nda altın madalya alarak ilk büyük başarısını kazanmıştır.

Kader Çelik, Şeydanur Kaplan, Sevda Altunoluk, Sevtap Altunoluk, Reyhan Yılmaz ve Fatma Gül Güler'den oluşan kadrosuyla milli takım, Rio 2016'nın ardından 2020 Tokyo oyunlarında da başarıya ulaşarak Türkiye'ye üst üste ikinci Paralimpik şampiyonluğunu yaşattır.

Kaynaklar

1. <http://www.tmpk.org.tr>
2. <https://www.aa.com.tr>

Ulu Ağacımız: Çınar

Ağaçlar, doğanın eşsiz parçasıdır. Doğayı doğa yapan, günümüzde yazın yeşilliğiyle, sonbaharda hüznüyle görünümüyle ağaçlar, insanların yaşamlarını ilk anlarından bu yana hep etkilemiştir. Geçmişten günümüze süregelen olaylar ağaçlarla özdeşleştirilmiş, onlara farklı hikâyeler farklı anlamlar yüklenmiştir. Bu nedenle, her ağacın kutsal sayılmasının farklı bir nedeni vardır. Toplumlar yaşadıkları yöreye ve adetlerine göre ağacı kurtarıcı, yardımcı, iletişim kurmayı sağlayan aracı olarak görmüştür. Kimisi ağaç altında dua etmiş kimisi de ağaca bez bağlayıp dilek dilemiştir. Ağaçlarla ilgili efsaneler, hikâyeler ve kutsal sayılma sebepleri kuşaktan kuşağa aktarılmış, günümüze kadar gelmiştir.

Çınar ağacı, heybetli ve güçlü duruşunun yanı sıra uzun yıllar yaşaması ile dikkat çeken bir ağaç türüdür. Bu nedenle, uzun yaşayan büyükler için "çınar gibi" benzetmesi yapılır. Yine, "Baba çınar gibidir, meyvesi olmasa bile gölgesi yeter." denir. Kültürümüzde, çınar ağacına değer verilir ve çınar ağacı kutsal sayılır. Osmanlı döneminde beyitlere kadar konu olmuştur. O halde, milli değerimiz olan çınar ağacını gelin hep birlikte inceleyelim.

Çınar Ağacının Özellikleri

Çınar ağaçları hızlı büyür ve oldukça görkemlidir. Türkiye'de de yetişen bir ağaç olan çınar ağacı, ününü uzun yaşamlarına ve dayanıklı görünümlerine borçludur. **Çınar ağacının ana vatanı, Amerika kıtasının kuzey kısımları ile birlikte Avrupa ve Asya kıtalarının doğu kısımlarıdır.** Oldukça uzun boylu olan çınar ağacı, kalın ya da geniş gövdeye sahiptir. Son derece dayanıklı olan bu ağaçlar **toz ve topraktan hiç etkilenmemektedir.**

Çınar ağacı, **son derece heybetli olduğundan gölgesi çok olan ağaçlardan biridir.** Kökleri oldukça sağlamdır. Dalları dağınık halde ve kalın bir yapıdadır. **Kirli havayı emme özelliğine sahiptir** ve dört mevsim dikimi gerçekleştirilebilen bir ağaç türüdür. Bu ağaç, -20 dereceden daha yüksek soğukluğa sahip olan yerlerdeki don olaylarına karşı dayanıksızdır.

Yaşlı çınarlar zamanla içleri çürüyüp boşaldığı halde yine de yaşamlarını sürdürürler. **Çınar ağaçlarının ömürlerinin 1000 yılı geçebildiği bilinmektedir.** Türkiye'de yetişen tek tür çınar ağacı, **Platanus Orientalis** adı ile bilinen "Doğu Çınarı"dır. Çınar odunundan; alet sapları, fıçı, çit kazığı, mürekkep, parke yapımında ve mobilyacılıkta yararlanıldığı gibi aynı zamanda yakacak olarak da faydalanılmaktadır.

Çınar Ağacı Nasıl Yetiştirilir?

Çınar ağacının gelişimi tohumdan sağlanmaktadır. Park ve bahçelerde peyzaj ağacı olarak kullanılan çınar ağacı, boylarının çok uzun olmasından ötürü belirli aralıklar ile dikilmelidir. Yol kenarlarına ekilmeleri pek önerilmemektedir. Cinsine göre 10 ile 15 yılda erişkin bir ağaca dönüşen çınar ağacı, nemli topraklarda daha kolay yetişmektedir.

Gübreli ve nemli toprağı seven çınar ağacı, Türkiye'de neredeyse her şehirde yetiştirilebilmektedir. İlkbaharda dikilen çınar ağacı tohumlarının ihtiyacı olan ısı 15-20 derecedir. Çınar ağacı tohumlarının bir gece önceden nemlendirilerek hazırlanması gerekmektedir. Mantar gibi zararlı maddelerden koruma sağlayabilmek için ilaçlama yapılmaktadır. Tohumlar ara sıra sulandıktan sonra büyümesi beklenir. Direk güneş alan yerlerde fideleme yapılması mümkün değildir.

Ünlü Çınar Ağaçları

Bazı çınar ağaçları çok yaşlı olup bir kısmı tarihe geçmiştir. Bazıları ise doğa abidesi olarak korunur. Bunlardan en tanınmış İstanbul Büyükdere'deki 4000 yıl kadar yaşadığı tahmin edilen "Büyükdere Çınarı"dır. Bu çınar dünyanın tanınmış ağaçlarından biri olup, kapladığı sahanın çevresi 112 metredir, 7 büyük gövdesi vardır. Bu çınara Türkler "7 kardeşler", Rumlar "Hepta Adelpha", Avrupalılar ise "Platane de Godefroy" demişlerdir. Avrupalıların isim kaynağı, birinci Haçlı komutanı Godefroy de Bouillon'un karargâhını bu ağacın altına kurmuş olmasıdır. II. Mahmut bu çınarın yanındaki çayıra sık sık gider spor yapardı. Bu çınar altında II. Mahmut bazı törenler de düzenlemişti. 1829 yılında İngiliz elçisi burada sultana takdim edilmiş, kurban bayramı töreni de burada yapılmıştı. 17. yüzyıldan itibaren çınarın bulunduğu alan "Kırkağaç" olarak isimlendirilmiştir. I. Dünya Savaşı sırasında ağacın kovuğunda bir kahvehane vardı. Bu tarihlerde çınar tahrip olmuştur.

Bursa'da 500 yıldan daha yaşlı anıt çınarlar bulunur. Bunlardan **Koçuk Çınar'ın** çevresi 18 metre ve 700 yaşında, **İnkaya Çınarı'nın** çevresi ise 9,5 metre ve 600 yaşındadır. Koçuk Çınar altında Osmanlı döneminde yeniçerilere ulufe (*maaş*) dağıtıldığından bu ağaca "*Ulufeli Çınar*" adı da verilmiştir. **Görkemli görüntüleriyle bu çınarlar, Osmanlı tarihinin yaşayan tanıklarıdır.**

Kültürümüzde Çınar Ağacı

Türklerde bozkurt kadar önemli başka bir canlı da çınar ağacıdır. "*Ulu ağaç*" olarak nitelendirilen çınar, evin ağacıdır. **Doğumun temsilcisi olan çınar, yapraklarını geç dökerse kışın geç geleceği, erken dökerse sert geçeceği inancı vardır.** Hatta çocukları doğduğunda bir çınar ağacı diken aileler, uzun ömürlü olmalarını istedikleri için böyle bir şey yapar-

lardı. **Çınar ağacının geçmiş ile geleceği birbirine bağladığına inanılırdı. Çünkü çınarın ömrü çok uzundu ve nesiller boyunca bir mesaj aktarabilirdi.**

Anadolu ve Batı Türklerinde **çınar, hükümdarlık ve güç sembolüdür.** Osman Gazi, rüyasında **Osmanlı Beyliğini** "*dünyayı saran bir çınar ağacı*" şeklinde görmüştür. Hanların, beylerin soyları çınarla sembolleştirilir. **Manas Destanında** "*ulu çınar*" konaklama ve sığınma yeridir. **Çınarla devlet arasında bağ kurulduğu gibi çınarla çocuk arasında da bağ kurulur.** Çocukların uzun ömürlü olması için çocuk doğunca onlar için çınar dikilir. **Çınar doğumun da sembolüdür.** Türk kültüründe çınarlar "*ulu ağaç*" ve "*gaba ağaç*" gibi unvanlarla anılır. Bu ağaçlar tanrı kutunun ve aydınlığın sembolleridir.

İnkaya Çınarı, Bursa

Koçuk Çınar, Bursa

Çınar, Anadolu insanının sorunlarına çare aradığı ve hakkında söylenceler dillendirdiği bir ağaçtır aynı zamanda. Mesela; **Hatay'ın Döver köyündeki bir çınarın, köyün manevi bekçisi Tahir'in değneğini yere vurmasıyla ortaya çıktığı söylenir.** Hatay'ın diğer yörelerinde de anıt çınarlar ve çınar ağaçları vardır. Söylencelerde çınar ağacının secdeye gelmesi, **Hz. Hızır'ın** bastonları çınara dönüştürmesi vb. gibi motifler kullanılır. **Balıkesir Erdek'te** ortası oyulmuş bir çınar ağacına "*dilek ağacı*" denir. Dilek dilenip ağacın içinden geçilir. **Muğla** merkezde Karabağlar yaylasında "*allan kavağı*" olarak adlandırılan ve söylencesi de olan bir çınar ağacı vardır.

Osman Gazi'nin Rüyası

Osmanlı Devleti'nin kurucusu ve ilk padişahı **Osman Gazi'nin, Şeyh Edebali'nin evinde gördüğü bir rüya** geçmişten beri anlatılmalan bir vaka olmuştur. Osmanlı devletinin temellerini atan Osman Gazi'nin Şeyh Edebali'nin evinde gördüğü **rüyadaki çınar ağacının özel bir anlamı vardır: "Osman**

Bey bir gün Şeyh Edebalî'nin evinde misafir olmuştu. Gece, vakit hayli ilerleyince istirahat etmek üzere odasına çekilmişti. Fakat yatmak üzereyken rafta gözüne ilişen Kur'an-ı Kerim'e saygısından dolayı uyuyamadı. Kur'an'ı alıp okumaya başladı. O gece sabaha kadar Kur'an okudu. Vakıt sabah ezanına yaklaşmışken, yorgunluk ve uyku da bir hayli bastırmışken Kur'an elinde, yaslandığı yerde tatlı bir uykuya daldı Osman Bey. Uyurken bir rüya gördü. Rüyasında kendisi Şeyh Edebalî'nin yanında yatıyordu. Edebalî'nin göğsünden bir hilal

doğdu. Hilal biraz yükseldikten sonra büyüdü, büyüdü ve dolunay haline gelince kendisinin göğsüne girdi. Daha sonra göğsünden bir ağaç bitip büyümeye, yükselmeye başladı. Bir çınar ağacıydı bu. Büyüdükçe yeşerdi, güzelleşti. Dallarının gölgesiyle bütün dünyayı kapladı, dünyanın her tarafından insanlar grup grup gelip bu çınarın gölgesine giriyorlardı, çok mutlu ve neşeliydiler.

Ulu çınarın gölgesinde dağlar, dağların dibinde pınarlar görüldü. Ağacın yanında ise dört sıra dağlar gördü ki bunlar Kafkas, Atlas, Toros ve Balkanlardı. Ağacın köklerinden Dicle, Fırat, Nil ve Tuna çıkıyordu. Bu nehirde koca koca gemiler yüzüyordu. Tarlalar ekin doluydu. Ağaçlar meyve dolu. Dağların tepeleri ormanlarla örtülüydü. Ruy-i Zemin yemyeşil, asuman masmaviydi. Vadilerde şehirler vardı. Şehirlerde camiler arz-i didar ediyordu. Bunların hepsinin altın kubbelerinde birer hilal parlıyor, minarelerinde müezzinler ezan okuyorlardı. Ezan sesleri ağaç dallarındaki kuşların cıvıltısına karışıyordu. Bir ara ulu çınarın yaprakları kılıç gibi uzamaya başladı. Derken bir rüzgâr çıkıp bu yaprakları İstanbul'a doğru çevirdi. Şehir iki denizin ve iki karanın birleştiği yerde iki masmavi firuze ile iki yemyeşil zümrüt arasına oturtulmuş pırlıl pırlıl bir elmas gibiydi. Sanki bütün dünyayı kuşatan geniş bir ülke gibi halkalanan bir yüzüğün kıy-

metli taşını andırıyordu İstanbul." Ve nihayet Osman Gazi Han, bu yüzüğü parmağına takıyorken uyandı.

Osman Gazi, rüyasını Şeyh Edebalî'ye anlatır. Edebâlî Hazretleri kısa bir tefekkürün ardından: "Ey oğul. Sana müjdelers olsun!" der, "Göğsünden çıkan nur kızımıdır (Bâlâ Hatun). Seni kuşatması, evleneceğinize işarettir. Ağaca gelince, sen büyük bir devlet kuracaksın. Evlatların adaletle hükmedecekler. Yüce Allah (c.c.) seni ve neslini insanların İslâm'la şereflenmesine vesile edecek." şeklinde rüyayı tabir eder.

İhtişamlı görünüşünden dolayı pek çok sanat dalına konu olan çınar ağacının yanı sıra tüm ağaçlarımızın, **ormanlarımızın kıymetini bilmeliyiz.** Ağaçlar sadece insanlar için değil ayrıca doğada yaşayan bütün canlılar için oldukça önemlidir.

Tüketim toplumu olarak maa- lesef ağaçları ve aslında genel olarak doğayı tüketiyoruz. Aynı zamanda, orman yangınları ile karşılaşırız ve böylece kendimizi de yok olmanın eşiğine sürüklüyoruz. Bu olumsuzluklarla mücadele edebilmek, daha iyi bir dünya ortaya çıkartmak ve yaşam kalitemizi artırabilmek için en önemli hamlelerimiz; bol bol ağaç dikmek, yüzlerce faydası olduğunu bildiğimiz **ormanlarımıza sahip çıkmak ve ormanlarımızı korumak olmalıdır.**

Kaynaklar

1. <https://yesilvatan.gen.tr>

İnkaya Çınarı, Bursa

SARI SALTUK

Anadolu ve Balkanlar'ın Türkleşip Müslümanlaşmasında çok önemli bir etkiye sahip olmuş ve efsanevi bir karaktere bürünmüş Türk büyüğü, alperen.

“GELDİKTİ BİR ZAMAN
SARI SALTUK'LA ASYA'DAN
BİR BİR DİYÂR-I RÛM'A DAĞILDIK
SAKARYA'DAN”

Yahya Kemal “Mâverâ'da Söyleniş”

Türkistan'dan Anadolu'ya gelip İslam'ın yayılması için çalışan Türk erenlerindendir. İsmi, Evliya Çelebi Seyahatnamesine göre Muhammed Buhâri, Ebülhayr Rûmî'nin Saltuknâmesine göre Şerif Hızır'dır. Sarı Saltuk lakabıyla meşhur olmuştur. Doğum ve vefat tarihleri kesin olarak bilinmemekle birlikte 13. yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Değişik bölgelerde makamları vardır.

Değerli Şahsiyetler Milletin Gönülünde Yaşarlar

Türk tarihinin ve Türk kültürünün önde gelen simaları yüzyıllar geçse bile milletimizin gönül dünyasında yaşamaya devam ederler. Dede Korkut'tan Nasrettin Hoca'ya, Hoca Ahmet Yesevî'den Yunus Emre'ye, Oğuz Kağan'dan Fatih Sultan Mehmet'e, Kanuni Sultan Süleyman'dan Gazi Mustafa Kemâl Atatürk'e kadar adları ciltlere sığamayacak kadar çok devlet ve kültür adamımız sadece yaşadıkları coğrafyada değil, bütün Türk dünyasının gönülünde yer bulmakta ve saygıyla anılmaktadır. Bu şahsiyetlerden biri de Sarı Saltuk'tur. Ölümünün üzerinden yüzyıllar geçmesine rağmen Sarı Saltuk hâlâ Anadolu, Rumeli ve Balkan Türklerinin gönülünde ve hafızasında yaşamaktadır. En doğuda Diyarbakır ve Tunceli'den başlayıp Bor, İznik, İstanbul'dan Romanya, Bulgaristan, Arnavutluk, Makedonya, Bosna Hersek'e kadar uzanan çizgide bulunan Sarı Saltuk'a ait türbe ve

makamların büyük bir saygıyla ziyaret edilmesi, menkıbelerin anlatılması Sarı Saltuk'un hatırasının canlı bir şekilde yaşamakta olduğunu birer delildir. Sadece Müslüman Türkler arasında değil, Ortodoks mezhebine bağlı Hristiyan dinindeki Gagavuz Türklerinin de Sarı Saltuk'u millî hafızalarında yaşatmaları, ondan saygıyla söz etmeleri ve onu bir Türk azizi kabul etmeleri dikkate değerdir.

Değişik Kaynaklarda Sarı Saltuk

Kaynaklarda “mücâhidgâzi, gâziderviş, alperen, mübârek zat, ermiş” gibi sıfatlarla anılan Sarı Saltuk Sünnî, Alevî ve Bektaşî çevrelerince farklı yönleriyle benimsenmiş önemli bir isimdir. Anadolu ve Rumeli'nin Türkleşip İslamlaşmasında etkin rol oynamasına rağmen bu yönü mitolojik kimliğinin gölgesinde kalmıştır. Hayatından daha çok menâkıbnâme türündeki eserlerde bahsedildiğinden, tarihî kimliğini tespit etmek oldukça güçtür.

Seyahatname (Evliya Çelebi)

Sarı Saltuk hakkında bilgi veren önemli kaynakların biri, Evliya Çelebi'nin meşhur Seyahatnâmesidir. Evliya Çelebi'ye göre Sarı Saltuk'un asıl adı Muhammed Buhari'dir. Muhammed Buhari, Ahmet Yesevî'nin halifesidir. Ahmet Yesevî, Muhammed Buhari'yi şu sözlerle Hacı Bektaş-ı Velî'ye gönderir:

- Saltuk Muhammedim! Bektâşım seni Rum'a göndersin, Leh diyarında yoldan çıkmış olan Sarı Saltuk suretine girip o melunu, Dobruca'daki ejderi bu tahta kılıç ile öldür, Makedonya ve Dobruca'da yedi krallık yerde ün sahibi ol.

Dobruca'ya yetmiş adamıyla gelen Muhammed Buhari'nin, Kaligra mağaralarındaki ejderi öldürmesi üzerine Dobruca kralı ve halkı Müslümanlığı kabul ederler. Leh ülkesindeki Sarı Saltuk namındaki papazı da öldürüp onun kılığına giren Muhammed Buhari, Sarı Saltuk adıyla hüküm sürer ve bölgedeki halkları Müslümanlaştırır.

Evliya Çelebi, Seyahatnâmenin ikinci cildinde daha ayrıntılı bilgiler vermektedir. Muhammed Buhari, Kaligra'dan Kırım'a, oradan Rus ülkesindeki Haşdek kavmine, oradan Leh ülkesindeki Lapka kavmine en sonunda da yine Leh ülkesindeki Danska limanına gelmiştir. Burada Sveti Nikola adındaki bir papazla oturup epey sohbet etmiş sonra onu öldürüp cesedini yok ederek onun kılığına girmiştir. Yıllarca "Ben Sarı Saltuk'um!" diyerek Sveti Nikola kıyafetinde dolaşmış, binlerce insanı Müslümanlığa davet etmiştir. Bu ciltte Sarı Saltuk'un Dobruca'daki canavarı öldürmesi bu defa daha ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.

Sarı Saltuk'un Anadolu'da Baba Sultan, Sarı Saltuk Sultan, Kilgra Sultan gibi adlarla anıldığını yazan Evliya Çelebi, Hristiyanlar arasında ise Sarı Saltuk'un Sveti Nikola adıyla tanındığını belirtmektedir. Evliya Çelebi, Hristiyanlar üzerinde Sarı Saltuk'un çok büyük bir etkisi olduğunu yazar. Çelebi'nin

döneminde dervişler tef ve kudüm çalarak Sarı Saltuk'un yaşadığı bölgeleri dolaştıklarında Hristiyanlar Sarı Saltuk'u hatırlayıp dervişlere bol bahşişler vermektedir.

Saltuknâme (Ebülhayr Rûmî)

Hakkında kaleme alınmış müstakil eserlerin en önemlisi Cem Sultan'ın, onun türbesini ziyaret edip menakıbını dinledikten sonra Ebülhayr Rûmî'ye yazdırdığı Saltuknâmedir. Hayatının 697'ye (1297-98) kadar olan dönemi tarihî bilgilerle kısmen irtibatlandırılabilir. 661'den (1263) öncesine ait bilgiler muğlaktır. Saltuknâme'ye göre Sarı Saltuk'un asıl adı Şerif Hızır'dır. Babasının adı Seyyid Hasan'dır. Şerif Hızır, üç yaşındayken babasız kalır. Şerif'in yetiştirilmesi işini Seravil adındaki bir lala üstlenir. Kısa sürede ata binmeyi, ok atmayı, kılıç kullanmayı öğrenen Şerif Hızır, Türk destanlarındaki alp tipinin önemli bir örneğini teşkil eder.

Şerif Hızır'ın Saltuk adını alışı ise bir geleneğe dayanmaktadır. Bu gelenek, kişinin gösterdiği kahramanlık sonucu ad almasıdır. Dede Korkut Kitabı'nda örneklerini gördüğümüz ad alma-ad verme olaylarının benzerleri Saltuknâme'de de yer almaktadır. Kahramanımıza Saltuk adını, savaşta yendiği Alyon adlı bir düşmanı vermiştir. Müslüman olan Alyon'a da Saltuk, İlyas adını verir. Bu ad verme

olayı dışında eserde geçen diğer ad verme olayları Saltuk'a yenilerek Müslüman olan kişilere Saltuk tarafından bir Türk adı verilmesi ile ilgilidir.

Sarı Saltuk, bir destan kahramanında bulunması gereken bütün özelliklere sahiptir. Son derece güçlüdür, yüreğinde korkunun zerresi bile yoktur. Tek başına düşman içine yanar od gibi girmekte, düşman kalelerini fethetmektedir. Aman dileyen düşmanına karşı ise merhametlidir. Saltuknâme'de, yigitte bulunması gereken özellikler ok atmak, yazı yazmak, suda yüzmek ve yigitçe gezmek olarak sıralanırken, Sarı Saltuk'un bu dört hünerde mahir olduğu özellikle belirtilir.

Bu özellikler dışında Sarı Saltuk'un olağanüstü güçleri de olduğu Saltuknâme'de mübalağalı bir şekilde anlatılmaktadır. Çok uzaklarda aleyhinde söylenenleri işitebilmekte, göz açıp kapayıncaya kadar bir diyardan bir başka diyara gidebilmektedir. Düşmanları bir türlü Saltuk'u öldürememektedir; ok atarlar batmaz, kılıç vururlar kesmez, büyü yaparlar tesir etmez, suya atarlar boğulmaz, ateşe atarlar yanmaz. Bütün bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda, Sarı Saltuk'un alperen kişiliğinin yanı sıra, bazı menkıbelerde bir masal kahramanı kimliğiyle karşımıza çıktığı da görülmektedir.

Sarı Saltuk Dergahı, Mostar

Saltuknâme'ye göre Sarı Saltuk 99 yıl yaşamış, sonunda düşmanları tarafından zehirlendikten sonra hançerlenerek şehit edilmiştir. Ancak, son nefesini vermeden önce de kendisini zehirleyen ve hançerleyen düşmanını öldürmüştür.

İbn Battuta'nın Seyahatnamesi

Yakın zamana kadar Sarı Saltuk'tan bahseden en eski kaynak İbn Battuta'nın Seyahatnâmesi olarak bilinmekteydi. İbn Battuta, 732 (1331-32) yılında Bizans'a gidiş ve gelişinde uğradığı Baba Saltuk kasabasında -bugünkü Romanya'da Babadağı olmalıdır- Sarı Saltuk hakkında dinlediği menkıbevi hikâyelerden bahseder. Bazı araştırmacılar, Baba Saltuk kasabasının Güney Rusya stepleri taraflarında bulunduğunu söylerse de onların bu görüşünü destekleyen fazlaca delil yoktur. Diğer taraftan Kuzey Dobruca'daki Babadağı kasabasının en azından XV. yüzyılın ikinci yarısından beri Sarı Saltuk kültürünün merkezi olduğu bilinmektedir. 1913'te Jean Deny, Babadağının Sarı Saltuk ile özdeşleştiğini ve buranın onun kasabası olduğunu söylemiştir. Arap coğrafyacısı Ebü'l-Fidâ'nın 721'de (1321) tamamladığı Takvimü'l-büldân'a göre Kuzey Dobruca'da Babadağı'nın kuzeybatısındaki İsakça'da halkın çoğu Müslümandı. İsakça o sırada bağımsız Müslüman bir yönetici olarak kendi adına para bastıran Nogay Han'ın başşehriydi. Bu bilgiler, Sarı Saltuk'un Türk-Müslüman kültürünün hâkim olduğu bir çevrede yetiştiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Yazıcıoğlu Ali'nin Oğuznâmesi

Yazıcıoğlu Ali'nin Oğuznâmesine göre 660'ta (1261-62) Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykâvus, Moğollarca desteklenen kardeşi Rükneddin Kılıçaslan'a yenilip beraberindeki Türkmenlerle birlikte İstanbul'a İmparator VIII. Mikhail Palaiologos'a sığınmış, imparator kendisine Dobruca'da yer gösterince beraberindeki Türkmenlerle Rumeli'ye geçerek buraya yerleşmiştir. Yazıcıoğlu, Hristiyan-

Türk hükümdarı Dobrotiç'ten sonra (1354-1386) bu yeri Dobruca olarak anan ilk tarihçidir. Dobruca'da iki kasabada otuz kırk obalık bir nüfus oluşturan bu Türk gruplarına Sarı Saltuk liderlik yapmış, ancak Bulgar beylerinin bölgede güç kazanmasıyla birlikte (1304) bunlar Batı Anadolu'ya geçerek Karesi'ye yerleşmiştir. Bir diğer rivayete göre İzzeddin Keykâvus bir ara Enez'de hapse düşmüş, Kırım Hanı Berke tarafından kurtararak beraberindeki Türkmenlerle Kırım'a götürülmüş ve bir müddet Kefe'de yaşamıştır. Sarı Saltuk'un da içinde bulunduğu bu Türkmen topluluğu İzzeddin Keykâvus'un 677'de (1278-79) vefatı ve hamileri Berke Han'ın ölümünden sonra tekrar Dobruca'ya dönmüştür. Sarı Saltuk burada 1293 yılına kadar yaşamış ve ölümünün ardından Babadağı'ndaki zaviyeye gömülmüştür. Yazıcıoğlu'na göre Dobruca halkı, Sarı Saltuk'un vefatından sonra dinleri dâhil bütün kimliklerini kaybetmiştir. Bunlar kendilerini Dobruca'ya yollayan İzzeddin Keykâvus'un isminden dolayı Gagavuz adını alan topluluk olup, halen bir kısmı Dobruca'da, Varna'nın kuzeyindeki bazı köylerde ve daha çok Moldova Cumhuriyeti'nde yaşamaktadır.

Câmi'u Kerâmeti'l-evliyâ (Yûsuf b. İsmâil en-Nebhânî)

Sarı Saltuk hakkında bilgi veren bir diğer kaynak yakın zamanlara kadar ihmal edilmiş olan Yûsuf b. İsmâil en-Nebhânî'nin (ö.1932) Câmi'u Kerâmeti'l-Evliyâ adlı eseridir. Nebhânî kitabında Sarı Saltuk (Saltuk et-Türkî) hakkında bilgi verirken buna Kemâleddin Muhammed Serrâc Er-Rifâî'nin 715'te (1315) yazılmış olan Tüffâhu'l-Ervâh adlı eserini kaynak olarak

gösterir. Serrâc'ın verdiği bilgilere göre (Berlin Staatsbibliothek, nr. 8734, vr. 110b) Sarı Saltuk eski adı İsakça olan Dobruca'da yaşamış ve 697'de (1297-98) vefat ettiğinde zaman zaman inzivaya çekildiği dağın yakınlarına gömülmüştür. Mensuplarının onun adına yaptırdığı zâviye sebebiyle burası Babadağı olarak adlandırılmıştır. Serrâc eserinde sonraları popüler bir hikâye haline gelecek olan yedi lahit hikâyesine abartılardan arındırılmış basit bir kurguya sahip olarak yer vermiştir. Buna göre Sarı Saltuk'un cesedi mezarından alınıp bilinmeyen farklı mezarlara konulmuştur. Bunun sebebi, o dönemde hüküm süren bir Hristiyan kralın cesedi alıp kendi siyasî emelleri doğrultusunda kullanmasına engel olmaktır.

Nebhânî ve Serrâc'ın eserleri karşılaştırıldığında Nebhânî'nin kaynağındaki bilgileri olduğu gibi aktardığı görülür. Nebhânî, Serrâc'ın Sarı Saltuk hakkındaki bilgileri, o zamanlar İslâm dünyasında çok yaygın olan Haydariye tarikatının mensubu olması ihtimali yüksek bulunan Seyyid Behram Şah el-Haydarî'den aldığını kaydetmiştir. Serrâc, Sarı Saltuk'un Dobruca'da yaşadığını ve yetmiş yaşlarında iken 700 (1300-1301) yılından üç yıl kadar önce öldüğünü söyler. Sarı Saltuk'un vefat ettiği 697 ile Serrâc'ın eserini

yazdığı 715 (1315) arasında 18 yıl vardır. Bu durumda Tüffâhu'l-Ervâh 715 (1315) yılında yazılmış oluyor ki bu da onun şimdilik İbn Battuta'nın Seyahatnâmesinden önce Babadağı hakkında bilgi veren tek kaynak olduğunu göstermektedir.

Hacı Bektaş Vilâyetnâmesi ve Vilâyetnâme-i Kutbü'l-aktâb Sultan Otman Baba

1481-1500'lü yıllarda kaleme alınan Hacı Bektaş Vilâyetnâmesine ve aynı yıllarda yazılmış olan Vilâyetnâme-i Kutbü'l-aktâb Sultan Otman Baba adlı esere göre Sarı Saltuk, Hızır'ın himmetiyle Karadeniz'i seccadesiyle geçip Rumeli'ye gelmiştir. Ayrıca Battal Gazi'nin torunu olarak ortaya çıkan Sarı Saltuk zaman zaman bir şahin şekline girerek kerametler göstermiştir. Kâfirlerin konuştuğu dilleri ve dinlerini iyi bildiğinden kendini gizleyen bir keşiş ve rahip olarak onların kilise ve saraylarını gezmiş, bazı yöneticilerini öldürmüş, bazılarını İslâm'a döndürmüştür. Hacı Bektaş, müridi olduğu zaman Sarı Saltuk'a bir kılıç, bir seccade ile yanına Ulu Abdal ve Kiçi Abdal adında iki arkadaş vermiştir. Üçü birlikte seccadeyle Sinop'tan Ermenistan'a kadar giderek kralını Müslüman yaptıktan sonra Varna'nın kuzeyindeki Kaliakra kalesine ulaşmış, orada bulunan yedi başlı bir ejderi öldürüp kale kumandanının Müslüman olmasını sağlamıştır. Ardından Sarı Saltuk arkadaşlarıyla

beraber bir süre önce vefat etmiş olan Hacı Bektaş'ın kabrini ziyaret için Anadolu'ya dönmüştür.

Sarı Saltuk Türbeleri ve Tekkeleri

Tarihi kaynaklara göre Sarı Saltuk, Dobruca'ya yerleşmesinden vefatına kadar irşad faaliyetlerini sürdürmek amacıyla çeşitli tekke ve zaviyeler açmıştır. Dobruca'daki Sarı Saltuk, Kaligra'daki Sultan (Yılan) Tekkesi, kendisinin bizzat açtığı ve faaliyette bulunduğu tekkeler olarak bilinmektedir. Sarı Saltuk'un adına ölümünden sonra açılan tekkeler Babaeski'deki Eski Baba Tekkesi ile Kütahya Şeyhlü'deki Sarı Selcük Tekkesi'dir. Sarı Saltuk uğradığı yerlerde önemli hizmetlerde bulunduğundan adına makam oluşturulmuştur. Saltuknâme'ye göre başlıcaları Kaliakra (Bulgaristan), Babadağı (Romanya), Blagay (Hersek), Ohri (Makedonya), Kruya (Akçahisar/Arnavutluk), Rumeli Feneri (İstanbul), Babaeski (Edirne), Bor (Niğde), Diyarbakır, Tunceli ve İznik gibi merkezlerde olmak üzere Sarı Saltuk'un pek çok türbesi bulunmaktadır.

Babadağı'ndaki zâviye 1484'te II. Bayezid'in emriyle külliye dönüştürülmüş ve etrafında yeni bir şehir olarak Babadağı kurulmuştur. Buradaki zâviye XVIII ve XIX. yüzyıllardaki Rus istilâlarında yok olmuş, 1828'den sonra yaptırılan tek kubbeli basit türbe binası zaman

zaman onararak korunmuş, son olarak Türk iş adamları tarafından restore ettirilip 26 Ekim 2007'de ziyarete açılmıştır. Önceleri Hristiyanların da ziyaret ettiği türbe halen hem ziyaretgâh hem önemli tarihî bir mekân olarak korunmaktadır. Kaliakra'da Sarı Saltuk'a ait bir zaviyenin varlığı, XVI ve XVII. yüzyıl kaynaklarında temelleri ve dervişlerinin isimleri zikredilmek suretiyle belirtilmektedir. Kaynaklar o dönemde Sarı Saltuk'un hâtirasının yaşadığını gösterse de zâviye bugün mevcut değildir. Kruya, Ohri ve Blagay'da bulunan türbeleri yanı başlarındaki yapılarla hâlâ birer ziyaretgâhtır.

Kosova'da Dragaş'a yakın Plava köyünde, Jur köyünde, Virmica-Dragaş kavşağının sağında, Paştrik dağının tepesinde, Yakova-İpek arasındaki Pirlepe köyünde Sarı Saltuk makamları vardır. Bunlardan İpek'te bulunan ve her yıl 2 Ağustos'ta büyük kutlamalar yapılan türbe sarılık hastalığına yakalananların ziyaret ettiği bir mekândır.

Türkiye sınırları içinde de birçok yerde Sarı Saltuk türbeleri vardır. Bunlardan Tunceli Hozat'ta aynı adla anılan tepedeki türbe Aleviler için önemli bir ziyaretgâhtır. Diyarbakır'da şehrin merkezinde Gülşeniler Tekkesi diye bilinen tarihî yapılar arasında ona ait bir türbe mevcuttur. Niğde Bor'daki türbe edebî kaynaklarda adından bahsedilen bir ziyaretgâhtır. Dede Korkut'tan Hoca Ahmet Yesevî'ye, Yesevî'den Mevlânâ'ya, Hacı Bektâs-ı Velî'ye, Yunus Emre'ye, Sarı Saltuk'a, Mehmet Âkif'e ve dahi günümüze kadar gelmiş geçmiş cümle gönül erlerimizi doğru anlamak ve neslimize anlatmak mecburiyetindeyiz. Gönül erlerimizin, bizi millet yaptığı, milletin fertlerini kardeş yaptığı gerçeğini aktif bir şekilde ele almamız ve değerlendirmemiz gerekir.

Kaynaklar

1. <http://turkoloji.cu.edu.tr>
2. <https://islamansiklopedisi.org.tr>
3. <https://www.biyografi.net>

Sarı Saltuk Türbesi, İznik

Müslüman Ahlakı

“BEN SAF AYNAYIM
SIRRIM DÖKÜLMEMİŞ, PASLANMAMIŞIM
BEN KİN DOLU BİR GÖNÜL DEĞİLİM
SİNA DAĞININ GÖNLÜYÜM BEN”

Mevlana

Ahlak hakkında konuşmak aynı zamanda insan hakkında konuşmaktır. Çünkü ahlak, insanın özü ile ilgilidir ve insanlığın ortak paydasıdır. İnsanın her türlü düşünce ve iradi davranışı ahlaki değerlendirmeye konu olur. **İmam Gazali** ahlakı şu şekilde tarif etmiştir; “*Ahlak, insanda yerleşmiş bulunan bir meleke/yetidir ki, ondan fikri bir zorlama olmaksızın davranışlar kolayca ortaya çıkar.*” Yapılan bu ahlaki tanımda birbirleriyle ilişkili iki yön olduğu görülür. Birincisi insanın bir oluş/varoluş hali (fitri), ikincisi de yapıp ettiği davranışlarla ilgilidir.

Yüce Rabbimiz, “*Ben cinleri ve insanları sadece bana kulluk etsinler diye yarattım.*” ilahi hitabı ve “*Hanginizin davranışça daha iyi olduğunu denemek için ölümü ve hayatı yaratan O’dur. O, güçlüdür, çok bağışlayıcıdır.*” ayetiyle insanın varlık sahnesindeki konumuna işaret etmiştir. İnsan başıboş yaratılmamış, belli bir amaç ve gaye için gönderilmiştir. İnsanın temel vazifelerinden birisi güzel kul, iyi Müslüman olmaya çalışmaktır.

Allah-u Teâla, hayat yolculuğunda bizi rehbersiz bırakmayarak, iyi Müslüman olmanın yöntemlerini göstermek ve öğretmek amacıyla sevgili **Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa’yı** göndermiştir. Güzel ahlakıyla timsal, ahlakıyla övülmüş Peygamberimiz Allah rızasını gözetten, tevhide dayalı evrensel bir ahlak anlayışı getirmiş; ahlaklı birey ve ahlaklı toplum oluşturarak cahiliyye toplumunda bir dönüşüm gerçekleştirmiştir.

Müslüman Üstün Ahlaklıdır

Üstün ahlaklı ve iyi Müslüman olmanın en önemli vasıflarından birisi Allah’ın emirlerine her zaman saygı göstermektir. Allah’ın emirlerine saygı her türlü hayrın ve ahlaki davranışın temelidir. Allah’ın emirlerine saygı bireysel davranışların düzenleyici prensibi ve ahlakilik ölçüsüdür. İslam ahlakı, insanı hep iyiye ve daha güzele sevk eden dinamik bir yapı içindedir. **Rahmet elçisi** (s.a.v.), “*Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlak bakımından en güzel olanıdır.*” buyurmak suretiyle iman ve ahlak birlikteliğine vurgu yapmıştır.

İnsanın yaratılışından sahip olduğu meleke olarak ahlak, iyi ya da kötü yönde değişim gösterme potansiyeline sahiptir. Allah’ın bize iyi, güzel ve temiz olarak bildirdiği davranışlar güzel ahlak; kötü, çirkin olarak bildirdikleri ise kötü ahlak kapsamında değerlendirilmiştir. Bu ahlaki davranışlar sonuçları itibarıyla cennetle ödüllendirilme veya cehennemle cezalandırılma şeklinde müeyyidelere bağlanmıştır. **Ahlak, kişinin yalnızca insanlarla ilişkilerinde değil, Rabbiyle, diğer canlılarla ve çevresi ile ilişkilerinde de var olan ve dikkat edilmesi gereken bir niteliktir.**

Müslüman İyi İnsandır

İyiliği istemeyen bir toplum düşünülemez. Herkes iyi olmayı ister. Eğitim ve öğretim yöntemleri iyi insan idealini gerçekleştirmek içindir. “*İyilik ve takvâ hususunda yardımlaşın, günah ve haksızlık yolunda yardımlaşmayın. Allah’tan korkun, çünkü Allah’ın*

cezası çetindir.” ayeti ile iyi olabilmek için iyilerle yardımlaşmak gerektiği, fert bazında başlayan iyilik ve güzellikleri toplumsal alana yaymaya çalışmanın ne kadar önemli olduğu hususları bizlere işaret edilmektedir. İyilik üzere inşa edilen toplumda güven ve huzur ortamı oluşurken, karşılığında yüce Allah’tan alınan büyük mükafatlar vardır. Müslüman birey bu bilinçle hareket ederek rıza-i ilahi dyolunda kendini bu güzelliğe namzet bilmelidir.

İnancımız odur ki, biz Müslümanların iyiliği sadece ve sadece Müslümanlığın ilkelerine göre bir özgünlüğe bağlıdır. Ne konjonktürel ne grupsal ne de “**gerçek iyilik**”ten habersiz **İslam dışı anlayış ve kültür odaklarına uygun bir özgünlük kesinlikle “iyi Müslüman”lık ölçüsü olamaz.** Peygamber Efendimizin ortaya koyduğu iyilik ölçülerine uymaktaki başarımız bizim için gerçek özgünlük ve olgunluk göstergesidir. İster dindarlık, ister düşmanlık düşünce ve dürtüsüyle onu aşmaya ve yok saymaya çalışmak kesinlikle herhangi bir Müslümanın tasvip edeceği bir durum değildir.

Müslüman İyi Niyetlidir

Müslüman, niyetini her zaman Allah rızası için doğru ve düzgün tutmalıdır. İyi niyet, iç dünyamızın vazgeçilmez değeridir. Hedefi ahiret olan niyet güzeldir. Hedefi Allah rızası olan niyet ise en güzeldir. İyi niyet bir anlamda kalp temizliği demektir. Kalp temizliği, yaptığımız işlerin temelinde aranmalıdır. Kul olarak üzerimize düşen vazifelerimizi yerine getirmeden, farz olan görevleri ihmal edip aksine haram olan fiilleri de rahatça yaptığımızda temiz bir kalpten söz etmek sadece bir yanılsamadır. **İyi Müslüman toplumun alkışına, aferin demesine değil, gönlünün, vicdanının ve inançlarının ölçüsüne göre hareket eder.**

Müslüman İbadet ve Ahlakıyla Örnektir

Müslüman en son ve mükemmel din olan İslam dinine inanan ve bu inanç gereği yaşamaya çalışandır. Müslümanın ibadet ve ahlakı arasında çok sıkı bir ilişkisi vardır. Kişi, yaptığı ibadetlerle Allah'a karşı görevini yerine getirirken, ahlakı açısından

kendini her zaman geliştirmelidir. Bu yüzden Kuran-ı Kerim'de namazın her türlü hayasızlıktan ve kötülükten alıkoyma özelliğine atıf yapılmıştır. Aksi durumda kişinin ibadetleri ahlakını güzelleştirme ve geliştirmeye vesile olmuyorsa bir tutarsızlık söz konusu olmaktadır. İslam dini ilahi vahye dayanan yönüyle iman ve ona uygun amel etmeye dair değerler manzumesidir. Müslüman bu değerleri benimseyip içselleştirerek kendi şahsında erdeme dönüştürme, ahlaki karakter sahibi olabilme yolunda çabalayan insandır. Kişi, ortaya koyduğu bu çaba ile İslam'ın öngördüğü değer ve faziletleri şahsında somut ve gözlemlenebilir hale getirdiğinde kendinden beklenilene gerçekleştirmiş olacaktır.

Müslüman Ahlakını Her an Korumalıdır

Kuran-ı Kerim'in bizlerden istediği iyilik ve ahlaki anlamda en ileri olan toplum oluşturmaktır. Bundan dolayı tüm güzel fazilet ve erdemleri sürekli muhasebe ederek geliştirmek hedefimiz olmalıdır. Zaman zaman iyi ahlaklı insanların da tutum

İnsanın yaratılışından sahip olduğu meleke olarak ahlak, iyi ya da kötü yönde değişim gösterme potansiyeline sahiptir. Allah'ın bize iyi, güzel ve temiz olarak bildirdiği davranışlar güzel ahlak; kötü, çirkin olarak bildirdikleri ise kötü ahlak kapsamında değerlendirilmiştir.

ve davranışlarında bozulmalar meydana gelebilir. Önemli olan yapılan hatadan hemen dönmek ve aynı hatayı tekrarlamamak için gayret göstermektir. Bilhassa ideal Müslüman olma yolunda ortaya koyacağımız erdemlerle alakalı Kuran-ı Kerim'den ayetler ezberleyerek manaları üzerinde tefekkür etmek kişinin kendini geliştirmesi açısından önem arz eder. **Ahlaki gelişim için çevre faktörünün etkisi de kaçınılmazdır. İyi dostlardan oluşan arkadaş çevresinin de daha iyi olma yolunda mutlak faydası olacaktır.** Nitekim ayeti kerimede buyrulduğu üzere, *"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun."* ilahi fermanı bizlere doğru, dürüst ve sadıklarla beraber olunması gerektiğini açıkça ifade ediyor.

Sonuç olarak, hepimiz hayat yolculuğunda bir imtihandan geçiyoruz. Karşıma çıkan tüm zorluklarda mücadele azmini asla elden bırakmamalıyız. **Yaşamımızı helal dairesinde bina etmeli haramlardan şiddetle kaçınmalıyız. Ahlaklı bireyler yetiştirmek ve iyi insan olma yolunda dinimizin emir ve yasaklarına muhakkak uymalıyız.** Böyle bir yarış içinde kazanmak ve sonuca ulaşmak Müslümanca yaşamaktan geçiyor. O halde Rabbimizden niyazımız şu olsun; *"Rabbimiz günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve canımızı iyilerle beraber al."* (Ali İmran/3:193)

Kaynaklar

1. Ez Zariyat/51:56
2. Mülik/67:2
3. Ebu davud Sünnet, 15
4. Maide/5:2
5. Tevbe/9:119
6. Ali İmran/3:193

Ebeveynlere Notlar: Aile İçinde Düzeni Sağlamak

Ebeveyn-çocuk ilişkisinde zaman zaman anlaşmazlıklar yaşanabilir. Ebeveynlerin çocukları hakkındaki serzenişlerini tek bir cümlede toplarsak sanıyorum ki bu cümle **“Çocuğum sözümü dinlemiyor.”** olurdu. Bu cümle aslında basitçe söylenen bir söz olmaktan ziyade **ebeveyn-çocuk ilişkisinin düzenlenmesi ihtiyacına da işaret eden** birçok alt mesajı barındırıyor. Ailelerle yaptığım görüşmelerde gözlemlediğim

kadarıyla **“Çocuğum sözümü dinlemiyor.”** cümlesi aslında **“Çocuğumla kurduğumuz ilişkide ters giden bir şey var.”**, **“Çocuğum tarafından duyulmuyorum.”**, **“Çocuğumu anlayamıyorum.”**, **“Çocuğumdan destek alamıyorum.”** gibi mesajları ifade ediyor. Bu cümlelerdeki yardım ihtiyacı çocuklarla kurulan ilişkide yapılacak değişikliklerle, ev içerisinde **düzenlenecek rutinler ve koyulacak kurallarla** giderebilir. **Kurallar** sayesinde

çocuklar; ebeveynlerinin kendilerinden beklentilerini, geliştirmelerini istedikleri davranış ve becerilerin neler olduğunu öğrenecektir.

Bir ebeveynin çocuğuyla ilgili yaşantısına birlikte bakalım:

“Başta önemsemedim çocuğumun odasını toplamadım ama iki gün sonra dayanamayıp köşe bucak temizledim.” Çocuk bu davranış örüntüsünde karışık mesajlar alıyor. **Ebeveynin kendisinden beklediği odasını toplama davranışına dair yeterli sorumluluğu geliştiremiyor.** Yapılacak düzenlemeler ebeveynlerin çocuklara karşı verdiği mesajların daha tutarlı olmalarını sağlayacaktır.

Ev içerisindeki kurallar bizim alışkın olduğumuz biçimde ebeveyninden çocuğa aktarılan

ve **ders verici niteliği ağır basan şekilde değil, iş birliği ve ortak kararların etkin olduğu bir yöntemle koyulduğunda işlevselliğini** gösterecektir. Bu kurallar; davranışsal tutum, günlük rutinler, diğerlerine yaklaşım gibi konuları barındırabilir.

Ev içerisinde herkese uyacak şekilde rutin ve kural düzenleyebilmenin adımlarına birlikte bakalım:

Öncelikle herkesin müsait olduğu bir zamanda toplanmanızın amacını belirterek ev içi toplantınızı başlatabilirsiniz.

Aile içerisindeki **rutinleri** ve kuralları belirleyebilirsiniz.

- Rutinler ev içerisinde tüm aile üyelerinin gün içerisinde ya da belirli aralıklarla takip ettiği aktivitelerdir. **Örneğin; akşam sofraya birlikte oturmak, her çarşamba çamaşır yıkamak, her cuma patlamış mısırla film izlemek birer rutin örneğidir.** Bunlar ev halkının takip edebileceği şekilde düzenlenirse ev içerisindeki sistemi, dinamiği ve ilişkileri koruyan bir yapıyı oluşturacaktır.
- **Kurallar** ise iyi olmak, dağınık olmamak gibi belirsiz ve hangi zaman aralığını

kapsadığı belli olmayan yapılardan ziyade net, açık ve beklentiye açık bir şekilde ifade eden yapılar olmalıdır. Örneğin; **'Dağınık olmamak'** kuralı yerine her çarşamba çamaşır yıkama rutini varsa, bu rutin öncesinde **'yıkaması gereken eşyalarını kirli sepetine atmak'** kuralını koymak ve ileride kuralı hatırlatma ihtiyacı duyduğunuzda da bu şekilde ifade etmek **çocuğun ifadenizi sadece bir kural olarak görmesini sağlayacak ve herhangi bir direnç göstermesinin önüne geçecektir.**

- Kuralları ve rutinleri düzenlerken çocuğunuzun gelişim dönemini ve hazır oluş halini göz önünde bulundurmak çocuğunuzun sürece katılımlı yönünde destekleyici olacaktır.

Herkesin **fikirlerini açık bir şekilde ifade etmesine** izin verin.

Düzenlediğiniz rutinlerin ve koyduğunuz kuralların tüm **aile üyeleri tarafından anlaşılıp özümsemiş olduğundan emin olun.** Bu düzenlemelerin ailenizde neleri olumlu etkileyeceği üzerinde durun. Çocukların koyulacak kuralın amacını anla-

malarını sağlayın. **Koyduğunuz kuralları bir kâğıda, tabloya yazarak herkesin göreceği bir yere asmak** tüm aile üyeleri için hatırlatıcı olacaktır. Ancak çocukların zaman zaman rutin ve kuralların hatırlatılmasına ihtiyacı olduğunu unutmayın.

Yaptığınız yeni düzenlemelere mümkün olduğunca uymaya çalışın. Bu çocuğunuz için zor olduğunda onun olumlu yönlerini pekiştirerek rutin ve kurallara uyması yönünde destekleyici olabilirsiniz.

-Rutinlere ve kurallara uyulan zamanlarda hem kendinizi hem çocuğunuzun ödüllendirmek süreci içerisinde aile üyelerinin motivasyonunu yüksek tutacaktır. Ancak zaman zaman rutinlere uyulamayan durumlar olabilir. Bu noktada **ev içerisinde kural ve rutinlere uyulmadığında nasıl bir yol izleneceğine dair bir ön anlaşma yapabilirsiniz.**

Çocuğa **sizden başka bakım veren birileri varsa** bu kişileri de rutinler ve kurallar konusunda bilgilendirerek rutin ve kuralların sürdürülebilirliğini sağlayabilirsiniz.

Ev içerisinde düzeni sağlamak, üyeler arasındaki iletişimi güçlendirmek için yapacağınız bu değişiklikleri çocuğunuzun gelişimini ve hazır oluşunu da göz önünde bulundurarak düzenlemek önemlidir. **Aile dinamik bir yapıdır. Değişir, dönüşür, ihtiyaçları farklılaşır. Bu noktada düzenlemelerinizin de esnek olması, değişip, dönüşebilmesi ve düzenlemelerin tüm aile üyelerinin ihtiyacını giderebilmesi, gözden kaçmaması gerektiğini düşündüğümüz önemli bir noktadır.**

Kaynaklar

1. <https://www.cdc.gov/parents/essentials/structure/quicktips.html>
2. <https://raisingchildren.net.au/pre-teens/behaviour/behaviour-management-ideas/family-rules>

Şiirlerin Dili

Şiir, duyguların karşı tarafa aktarılması yöntemlerinden biri ve belki en etkilisidir. Bizim edebiyatımız şiir konusunda hatırı sayılır derecede kaliteli, zengin ürünler vermiştir. Şair, şiir, şuur, şiar aynı kökten gelen sözcüklerdir. Şair, şiir yazandır. Şuur, bilinçtir. Şiar, ülküdür. Şiirde şair, şuuruyla şiarını sunar. Edebiyatımız yazınsal manada eşsiz örneklerle bezenmiştir; aşk, özlem, doğa, kahramanlık ve daha nice eserler...

Türklerin ilk eserlerine baktığımız zaman görürüz ki “aşk” temalı şiir yoktur. Aşk, bizim şiirimize **Arap Edebiyatının** etkisi ile girmiştir. Bizim şiirlerimiz *kahramanlık, ölüm, din* içeriklidir. **Peki, şiirimizde aşk neden yoktur?** Çünkü bizde aşk kelimesi yoktur. İnsan sözcüklerle düşünür. Adı olmayan şeyin düşüncesi de olamaz. “Aşk” sözcüğü Arapça kökenlidir. Bizde “sevda” vardır ve sevmek kökünden gelir. Seveda kalıcıdır, gizlidir; aşk dildedir, geçicidir. Diyor ya **Neşet Ertaş**, “Bizim oralarda ‘seni seviyorum’ denmez, ‘kurban olurum sana’ denir.”

Velhasıl dile aşk girince ayrılık da girmiş ve ayrılık üzerine yüzlerce, binlerce şiir yazılmıştır. Hangi şiire baksanız ayrılıklar birer ikişer dizilir önünüzde. Hani bir **Azeri türküsünün sözleri** vardır ya: “Ayrılık ayrılık aman ayrılık, her bir dertten ala yaman ayrılık” diye tam da öyle bir şey bu. Ya da *Karacaoğlan* deyişiyle, “Nice sultanları tahttan indirdi, nicesinin gül benzini soldurdu, nicelerin gelmez yola gönderdi, bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm...”

Serveti Fünun Edebiyatının öncülerinden **Recaizade Mahmud Ekrem’in oğlu Nijad** yakalandığı amansız hastalık neticesinde ölür. **Şair**, oğlunun arkasından **Ah Nijad** şiirini yazar: “Bu ayrılık bana yaman geldi pek ruhum hasta, kırık kolum kanadım, ya gel bana ya oraya beni çek, gözüm nuru oğulcuğum, Nijad’ım!”

Genellikle **İbrahim Sadri** yorumuyla dinlediğimiz, “Bir adın kalmalı geriye” adlı şiir, ayrılık sonrası sevdiğini unutma telaşını dillendirir: “Bir adın kalmalı geriye, bütün kırılmış şeylerin nihayetinde, aynaların ardında sır, yalnızlığın peşinde kuvvet, evet nihayet bir adın kalmalı geriye, bir de o kahreden gurbet. Ve ben seni sevdiğim zaman bu şehre yağmurlar yağdı. Yani ben seni sevdiğim zaman, ayrılık kurşun kadar ağır, gülüşün kadar felaketiydi yaşamamın. Yine de bir adın kalmalı geriye, bütün kırılmış şeylerin nihayetinde.”

Sevdasının peşinden ah eden adamı anlatan dizelerinde, ayrılığın ilk günlerinde çektiğimiz hüznü buluruz **İbrahim Sadri’nin “Adın Batsın”** adlı şiirinde yine: “Yüreğime bir gül çizdim kanlı yaş ile, yaktın beni küle döndüm, dumana döndüm. Nasıl edem nere gidem dertli baş ile, bilemedim teli kırık kemana döndüm. Canım aldın, can evimden vurdun ya sen de, küstüm sana, faydası yok geri dönsen de. Sen de vefasız çıktın, sen de hayırsız çıktın, sen de vicdansız çıktın adın batsın...”

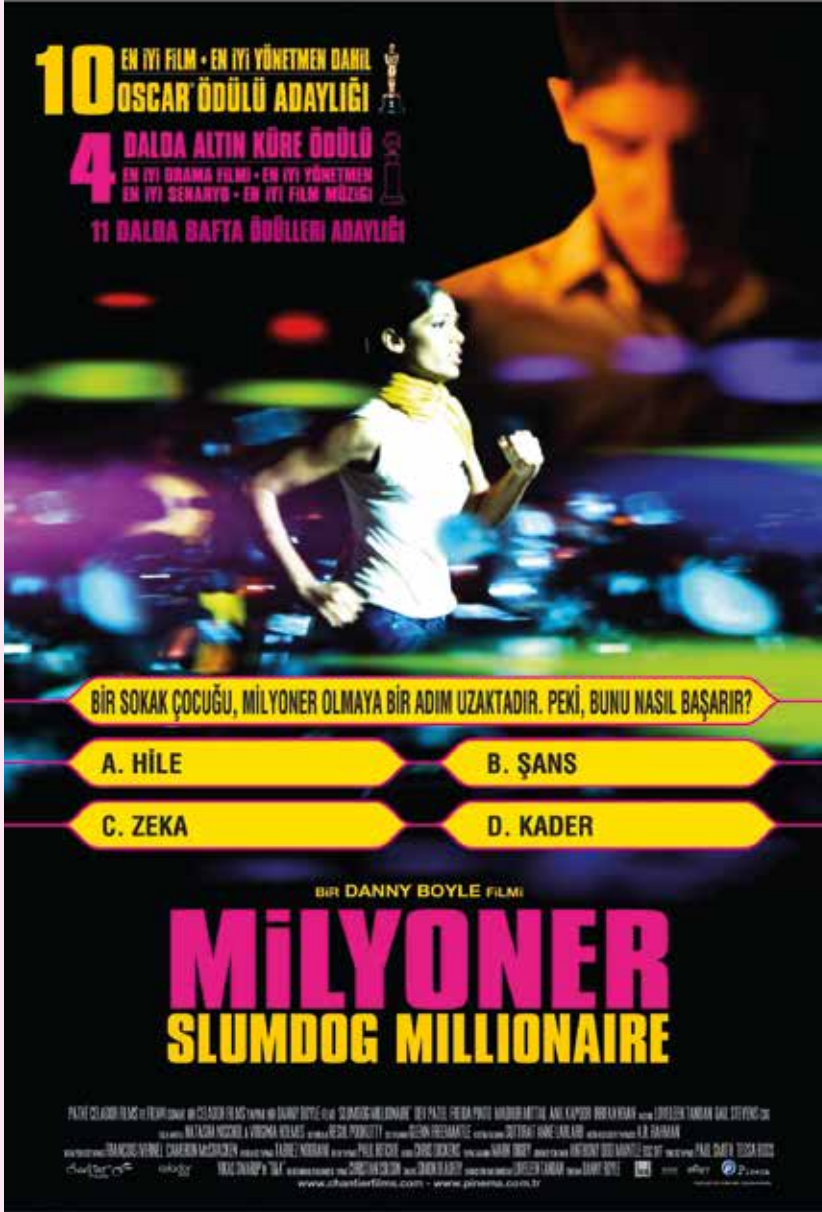
Şiirlerin Sultanı unvanlı üstat **Necip Fazıl’ın** da ayrılık üzerine vardır bir iki kelamı. Der ki: “Ne görsem, ötesinde hasret çektiğim diyar, kavuşmak nasıl olmaz, mademki ayrılık var?”

Mehmet Akif Ersoy, milletin bölünüp, ayrılmasına sitem eder: “Ayrılık hissi nasıl girdi sizin beyninize?” adlı şiirinde, “Müslümanlık sizi gayet sıkı gayet sağlam, bağlamak lazım iken anlamadım, anlayamam. Ayrılık hissi nasıl girdi sizin beyninize? Fikr-i kavmiyyeti şeytan mı sokan zihninize? Birbirinden mütferrik bu kadar akvamı, aynı milliyetin altında tutan İslam’ı.”

Yaşar Kemal’in “Yaşlanmaz Şair Çocuk” dediği **Necati Cumalı’nın** ayrılırken sevgilisine verdiği teselliği getiriyor aklı, **Şarkılar** adlı şiirindeki “Ağladığımı istemem ben ölürsem, beni en sevdiğin halinle hatırla. Uzak bir yerde çalıştığımı düşün, hayatta olduğuma inan. Bir gün gelir kendiliğinden geçer bütün üzüntün...”

Küçük İskender de kendi üslubuyla şöyle anlatır ayrılığı: “Ay farındayım, tırnaklarımın arasına dünya birikti. Kimseye koyduğum ad da yok ve bu gece ilçeyken il oluveriyor yalnızlığım...”

Her şiirin bir dili her şairin bir derdi vardır elbet. Şiirin dilini anladığınızda şairin söylediğini de anlarsınız. Esen kalın...

Mumbai'nin gecekondulu mahallesinde büyümüş bir genç **Jamal Malik**, katıldığı "**Kim Milyoner Olmak İster**" yarışmasında son soruya kadar, tüm sorulara doğru cevaplar verir ve şüpheleri de üzerine çeker. Program sunucusu, hile yaptığını düşünerek Jamal'ı polise ihbar eder. Film, işte bu noktada son sorudan önce Jamal'ın sorgusuyla başlamak-tadır. Finalden önce verilen arada sorguya çekilen **Jamal** polisin, "*Profesörlerin, doktorların, genel kültürü iyi olanların bile bilemediği bu kadar soruyu nasıl bilebilir*" düşüncesini, "*cevapları biliyordum*" diyerek bozar ve önüne tekrar çıkarılan soruların

cevaplarını nasıl bildiğini anlatmaya başlar. Bu, aynı zamanda gencin inanılmaz yaşam öyküsünün de gün yüzüne çıkmasına neden olur.

Slumdog Millionaire, kenar mahalleli bir genç olan Jamal'ın "*Kim Milyoner Olmak İster?*" isimli yarışma programına katılarak **20 milyon Hint Rupisi** kazanmasını konu alıyor. İngiliz yönetmen **Danny Boyle** imzası taşıyan film, Jamal'ın hikâyesini Hindistan'daki yoksulluk, eşitsizlik ve imkansızlıklar çerçevesinde değerlendirirken, sinematografik dehanın ve sosyolojik tespitlerin eşsiz bir buluşması olarak dikkati çekiyor.

Filme ilişkin incelemeye geçmeden önce, dönemin koşullarından bahsetmek gerekiyor. Mozaik bir toplum yapısına sahip olan **Hindistan'da** 1990'lı yılların başlarında Hindular ile Müslümanlar arasında Babür Şah Camii odaklı yaşanan gerilime kısa da olsa atıf yapılan filmde, kenar mahallede yaşayan **Jamal ve kardeşi Salim'in** içerisinde bulundukları fakirlik ve çaresizlik sarmalı olay örgüsünün şekillenmesinde kritik rol oynuyor. Annelerini bir saldırıda kaybeden Jamal ve Salim kardeşler, kendilerini ansızın sokakta hırsızlık ve dilencilik yaparken buluyorlar. Henüz çok genç yaşta sokaklarda kendi başlarına mücadele ederek hayatlarını devam ettirmeye çalışan bu ikilinin amaçları ortak olsa da, bu amaca ulaşmak için tercih ettikleri metotlar farklılaşıyor. Film ilerledikçe **Salim**, sokakların kirli düzenine ayak uydurmak adına acımasız ve merhametsiz bir çete üyesi haline gelirken **Jamal** farklı bir yol tercih ediyor ve yasa dışı faaliyetlerden uzak durmayı başarıyor. İki kardeşin izledikleri farklı yolların izleyiciye sunulması ise filmin ilerleyen bölümlerinde daha çok anlam kazanarak Jamal ve Salim'in kararlarının arkasında yer alan motivasyonu gözler önüne seriyor.

Jamal, yarışma programındaki sorulara birer birer doğru cevaplar vermeyi başaran kenar mahalle-den çıkma bir genç olarak bir anda toplumsal kahramana dönüşürken aynı zamanda yerleşmiş olan kirli düzenden kaçamıyor ve yarışmada hile yaptığı iddiasında olan yetkililer tarafından gözaltına alınıp kötü muamele görüyor. Sorgu sırasında yarışmada kendisine sorulmuş olan soruların cevaplarını nasıl bildiğini öğrenmeye çalışan dedektifin soruları karşısında sıçramalı kurgu metoduyla geçmişe dönüyoruz ve yarışmada sorulan her bir sorunun cevabının aslında Jamal'ın yaşamış olduğu acı tecrübelerde ve zorlayıcı çocukluk yıllarında gizli olduğunu kavriyoruz. **Çocukluk yıllarına döndüğümüz sıçrama kurgular** sırasında yönetmenin kullanmış olduğu sinematografik metotlar ve sahnelerin montajlanma rötuşları dikkatlerden kaçmıyor. Koşut şekilde perdeye aktarılan bu ara sekanslarda kullanılan pastel tonlar hem Jamal'ın çocukluğunun barındırdığı zorlukları göz önüne seriyor hem de izleyiciye geçmişten bir kesit sunulmakta olduğunu hatırlatıyor. Söz konusu sıçrama kurguların sıklığını, olay örgüsünün devamlılığını ve filmin sürükleyiciliğini zaman zaman olumsuz etkilese de izleyicinin ana

karakter Jamal ile empati kurabilmesi ve onun geçmişte yaşadıklarını idrak edebilmesi adına anahtar konumda. Ayrıca Jamal'ın kardeşinden farklı olarak **çocukluk arkadaşı Latika'ya** olan bitmez tükenmez sevgisi de onu bu yolda kardeşi Salim'den farklı kılan özelliklerin başında geliyor.

Film, **2009 yılındaki 81. Akademi Ödülleri'nde 10 dalda birden Oscar ödülüne aday gösterilirken** bunların hiçbirinin oyunculuk dalında olmaması filmdeki oyunculuklar adına aldatıcı olabilmekte. Nitekim sergilenen oyunculukların filme son derece gerçekçi bir hava katmayı başarmasına rağmen karakterlerin geçmişlerine gidilen sekanslar sebebiyle farklı oyuncuların aynı

karakteri canlandırıyor olmalarından ötürü oyunculuk performansı bakımından belli bir performansı öne çıkarmak zorlaşıyor.

En iyi film ve en iyi yönetmen dahil 8 dalda Oscar ödülü kazanmayı başaran

film, filme montajlanan müzikler bakımından da son yılların dikkat çeken çalışmaları arasında yerini alıyor. Hint besteci **A.R. Rahman** tarafından filme özgün bestelenen müzikler, kurguyla uyum içerisinde sunulurken bu sayede izleyici İngiliz yapımı bir eserden çok Bollywood yapımı bir filmi izlediği hissi- ne kapılıyor.

Hindistan, tarihi, kültürü,

mutfağı ve daha birçok özelliği sebebiyle rengarenk bir ülke. Ancak bu renk cümbüşünde yer alan renklerin çeşitliliği hangi perspektiften baktığınıza bağlı olarak değişebiliyor. Yönetmen Danny Boyle, Slumdog Millionaire'de birçoğumuzun görmediği veya gözlerini kapamayı tercih ettiği bir Hindistan gerçeğini tüm çıplaklığıyla bizlere sunmuş durumda. Fakir ve kimsesiz çocukların yaşadığı çaresizliğin sonucunda sürüklenebilecekleri tehlikelerin boyutu göz önüne sunulduğu gibi bu bataktan çıkmayı başaranların bile sırtlarında taşımakta oldukları *"kenar mahalleli"* etiketi sebebiyle toplumda hiçbir zaman kabul edilemeyecekleri ve kendilerine her daim şüpheyile yaklaşılacakları son derece acı bir şekilde izleyiciye sunulmuş.

RADYO

Sesleri uzaklara ileten, elektrik dalgalarıyla düzenli olarak yayım yapan istasyondur. Hala arabalarımızda işe giderken dinlediğimiz nostaljik haberleşme aracıdır. Televizyon gibi hayatımızda kendine yer bulan icatlardan birisidir. Evet, radyodan bahsediyoruz.

Tarihin en önemli buluşlarından biri olan radyo, uzun yıllar evlerimizin başköşesine yerleşti. **Nicola Tesla'dan Heinrich Rudolf Hertz'e** kadar birçok isim, bu aracın geliştirilmesine katkıda bulunsa da mucidi İtalyan **Guglielmo Marconi** olmuştur.

Marconi, yardımcısı ile bir deniz kıyısında radyo dalgaları ile sesi sahile göndermeyi başarmış ve 1898 yılında radyoyu keşfedilmesi sürecini tamamlamıştır. Daha sonra **Heinrich Rudolf Hertz**, elektromanyetik dalgaların varlığını kanıtlamış ve bu ispatı ile radyo sinyalleri ileten ve alan sistemlerin oluşturulmasını sağlamıştır. Bu önemli katkısıyla **Hertz'in ismi, radyo frekanslarını ölçmek için kullanılan (metrik sistem olan) radyo dalgalarında kullanılmaya başlanmıştır**. Radyonun bugün bildiğimiz haliyle bir araca dönüşmesi için sesin aktarılabilmesini olanaklı kılan kişi ise **Reginald Fessenden** olmuştur.

Radyo, 1920'li yıllarda kitlesel bir nitelik kazanırken, 1930'lar ve 1940'larda gündelik hayatın bir parçası olarak altın çağını yaşamaya başlamıştır. Amerika'da ilk radyo yayınları 1921 yılında yapılırken, **Türkiye'de ilk radyo yayını 1927 yılında yapılmıştır**. Bu yıllarda radyo, Avrupa ve Amerika'da kitlelerin **en önemli haber ve eğlence aracı** olmuştur. Hatta 1938'de ünlü yönetmen **Orson Welles** radyoda **H.G. Wells'in "Dünyalar Savaşı"** adlı romanından Marslıların dünyayı işgale başladığıyla ilgili bir bölümü haber tarzında okumuş, haberin duyulmasının ardından kitlesel bir panik havasının hâkim olduğu görülmüştür.

Televizyon yayınlarının başlamasıyla birlikte radyo eski gücünü kaybetmeye başladı. Ancak, radyonun yayıncı ve dinleyici açısından kolay ulaşılabilir ve sıcak bir araç olması, radyonun kitle iletişim alanında tarihsel önemini hala korumasına yardımcı oluyor.

Sevgili Okurlar! Hayatınız radyo gibi olsun! Radyo dinlerken sevdiğiniz şarkılarla karşılaştığınız gibi hayat karşınıza sevdiğiniz insanları çıkarsın. Haydi açalım radyolarımızı, yudumlayalım çaylarımızı... Uzakları yakın eden türkülerimize, şarkılarımıza eşlik edelim. Esen kalın...

MİLENA'YA MEKTUPLAR

Franz KAFKA // Panama Yayıncılık, 2013

"Her şeye rağmen, mutluluktan ölünebiliyorsa, o zaman kesinlikle bu şekilde öleceğim. Ayrıca, ölüm döşeğindeki birisi, mutluluk sayesinde hayata tutunabiliyorsa o zaman ben de hayatta kalacağım."

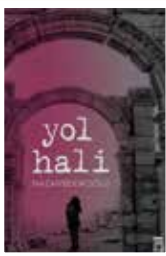
"Aldığın çiçekler için çok üzgünüm, o kadar üzgünüm ki ne tür çiçekler olduğunu bile okuyamadım. Şimdi senin odanda duruyorlar. Eğer gerçekten odandaki gardırobun yerinde olsaydım, gündüz kendimi bir şekilde odanın dışına atar ve en azından çiçekler solana kadar salonda dururdum. Hayır, bu hiç de hoş değil. Ve o kadar uzaktaki her şey ama hala odanın kapısının kolunu görebiliyorum, bana gözlerimin önündeki mürekkep hokkası kadar yakın."

"Seni seviyorum işte, budala, deniz dibindeki çakıl taşı nasıl sevilip, sarmalanır, ona bağlanılırsa ben de sana öyle bağlıyım." Yanımda yürüyordun, bir düşünsene, yanımdaydın!

İki ay önce bu mektubu almış olsaydım cevabım çok basit olurdu; Hayır, hayır, hayır. Fakat şimdi hayır demekle bu işten sıyrılamayacağımı düşünüyorum. Ona bir şekilde yardım edebileceğime inandığımdan değil elbette. **Bismarck** da bu tür mektuplardan kurtulmak için kesin bir dille karşılık verip bir kenara atarken şöyle dermiş: "Hayat, beceriksizce hazırlanmış bir tören yemeğine benzer, insan sabırsızlıkla mezeleri beklerken ana yemeği oluşturan büyük kızartma, çoktan sessizce geçip gitmiştir bile."

YOL HALİ

Nazan Bekiroğlu // Timaş Yayınları, 2016

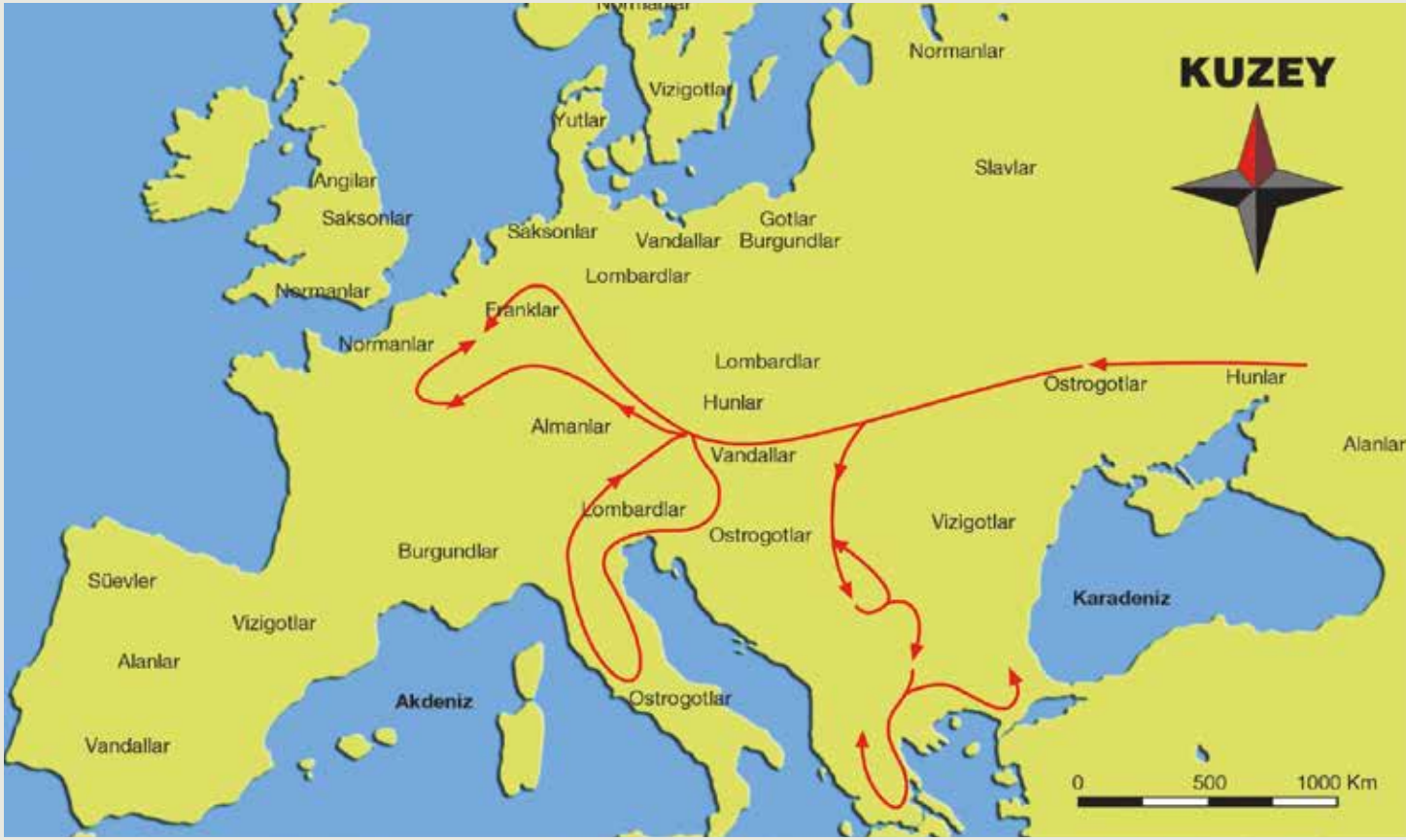

"İncire, zeytine, Sina Dağına ve o emin beldeye ant olsun ki" acısı uyurken yüzünden okunanlarla birlikte çıktım bu yolculuğa. Evimin bacasının alev aldığı, çeşmelerininse Kerbela kestiği bir düştten sonra düştüm bu yola.

Pasaportumda boş yer kalmadı ey şehir. Mevlana'nın bir Şems kaybettiği Şam sokaklarından geçtim. Ölümünde bile mağrur Selahaddin'in, kılıcının gölgesinde uyuyan **Halid Bin Velid'in, Muhyiddin İbn Arabi'nin**, sırrını tutamayan sır kâtabının ihanetine uğramış Son Padişah'ın türbelerinden gerçek çıktığım yolculuğun sonunda sana geldim.

Cehennemle cennet burada yer değiştirirken. Elini sok koynuna, ihtimal beyaz çıkar. Burası Lüt Gölü karşı Mesra. İkisi nasıl da kıyı kıyıya.

Bu kitap bir yolculuk öyküsü... Bekiroğlu; İran, Suriye, Mısır güzergâhı üzerinde okuyucusuyla birlikte seyahat ediyor, anlatıyor, hissettiriyor.

Kavimler Göçü...

Geçmişle gelecek bir köprüdür, bugünden yarına uzanan... Tarih ise bu köprü'nün temel taşıdır bir toplumun bağlarını sıkı sıkıya tutup yaşatan. Tarihimizin arka sokaklarında unutulmuş öyle çok kahramanlık ve kahramanlık öyküsü var ki bugünüme ışık tutan. Bu parıltılı sokaklarda kısa bir yolculuğa ne dersiniz?

Tarihler 350 yılını gösterdiğinde Türklerin ana yurdu olan Orta Asya'da çok büyük bir hareketlilik yaşandı. Artan Çin baskıları Hun devletini çok zor duruma düşürmüş aynı zamanda burada yaşayan Türk toplulukları içerisinde bir huzursuzluk ve karışıklık başlamıştı. İklim şartlarının çok sertleşmesinin de yarattığı etkiyle Hun Devleti egemenliğinde yaşayan bazı Türk toplulukları batıya doğru hareketlendi. Bu göç hareketine katılan Türkler, hem artan baskıdan kurtulmak hem de kendileri için yeni yaşam alanları bulmak

amacındaydılar. Bu amaç etrafında toplanan halk, her gün büyük kalabalıklarla Orta Asya'nın puslu ve soğuk havasından daha sıcak iklime, Avrupa'ya doğru adeta bir göç dalgası başlattı. Bu göç dalgasının büyük olaylara sebep olacağı aşikardı.

350'li yıllarda başlayan bu göç hareketi yüzlerce yıl sürecektir ve Orta Asya'nın olduğu kadar Avrupa'nın da siyasi, ekonomik ve nüfus yapısını değiştirecekti. İlerleyen Türk toplulukları kitleler halinde göç ederken önünde

bulunan Avrupalı milletlerin de yer değiştirmesine neden olmaktadır. Bu yer değiştirmeler doğal olarak sadece topraklarda yaşayan milletlerin yerini değiştirmekle kalmamakta bölgenin siyasi, sosyal ve ekonomik yapısını da etkilemektedir. Bu ilk göç dalgası, Büyük Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasına, Doğu ve Batı Roma devletlerinin kurulmasına sebep olacaktı.

Roma İmparatorluğu dünya siyasi tarihinin gördüğü en büyük devletlerinden biriydi. Avrupa'nın merkezinde kurulan bu imparatorluk zaman içinde Anadolu'ya, oradan Orta Doğu'ya, oradan da Afrika topraklarına kadar genişlemiş ve dünya tarihinin ve medeniyetinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Roma İmparatorluğu belirli hukuk kaideleri olan, devlet mekanizmasını sistemleştiren büyük bir imparatorluk idi. Teşkilatçı yapısı sayesinde İmparatorluk, sahip olduğu geniş topraklarda kendi yönetim

şeklini kabul ettirebilmiş ve büyük eserler inşa etmişti. Ama tarihin ve zamanın getirdiği yeni şartlar ve gelişen bu göç dalgası gibi olaylar Roma İmparatorluğunu zor bir sürece sokmuştu. Geniş topraklarda hâkimiyeti tek elden sağlayabilmek gittikçe güçleşmiş ve iç karışıklıklar gün geçtikçe artmaya başlamıştı. İşte bu esnada **Avrupa'nın kalbine doğru ilerleyen Türk toplulukları, önlerine gelen Avrupalı kavimlere göç konusunda örnek olmaktaydı.** Akın akın gelen bu göçlerin sonunda Roma İmparatorluğu daha fazla dayanamayıp **Doğu (Bizans Devleti)** ve **Batı Roma Devleti** olarak ikiye ayrıldı.

Kavimler Göçü, Avrupa'nın siyasi yapısında yarattığı bu değişikliklerle aynı zamanda **bir çağın bitip yeni bir çağın başlamasına da neden oldu. Artık İlkçağ bitmiş ve Ortaçağ başlamıştı.** Avrupa'nın siyasi yapısında gerçekleşen sonraki büyük değişiklik de 476 yılında Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılması oldu. Bir başka büyük değişiklik olarak, Feodalizm'in Avrupa kıtasına tamamen hâkim oluşunu görmekteyiz. Feodal sisteminin hâkimi derebeyleri, güçlenerek büyük toprak sahipleri şeklinde tarih sahnesine çıkmışlardır.

Kavimler göçü, **Avrupa'nın dini yapısında da büyük değişimlere neden olmuştur. Kavimler göçü neticesinde Avrupa'da Hristiyanlık egemen din haline gelmiştir.** Bu dönemde kilise ve din adamları siyasi olarak da güçlenmeye başlamışlar ve ülke yönetiminden sosyal hayata kadar birçok alanda söz sahibi oldukları bir konuma erişmişlerdi. O kadar ki, kralların tahtından edilib yerine yeni kraların oturmasını sağlayacak kadar güçlenmişlerdi.

Kavimler Göçü, günümüz Avrupası'nın etnik yapısının şekillenmesinde de rol oynamıştır. **Bugün Avrupa'da yaşayan birçok milletin temeli kavimler göçünün sonucunda atılmıştır.** Avrupa'da yaşayan Alman, İngiliz ve Fransız halkları, yaşadıkları topraklarda artık hâkimiyet sürmeye başlamışlar ve birlik olarak tarih sahnesinde tamamen yer almaya başlamışlardı.

Kavimler Göçü, Avrupa medeniyetinin ve sosyal hayatının gelişmesine ve ilerlemesine de yardımcı olmuştur. **Orta Asya'dan kitleler halinde göç eden Türk toplulukları medeniyet anlamında daha geri olan Avrupalı milletlere birçok yenilikler getirerek onların sosyal hayatta da gelişmelerine önayak olmuştur.** Demir Avrupa'da da kullanılmakla birlikte Türk sanatkarlarından demirin işlenmesi konusunda birçok yeni tekniği öğrenmişlerdir. Silah yapımı ve silah kullanımı konusunda da yeni teknikler öğrendikleri gibi, bu yeni tekniklerle daha etkili silahlar üretir hale gelmişlerdir.

Tarihimizin arka sokaklarında kalmış büyük olaylar ve bu olayların getirdiği değişimler var. Asıl olan tarihimize, bu büyük olaylara bakıp yarınımızı şekillendirmektir. Unutmamalıdır ki hiçbir şey geçmişten bağımsız değildir ve gerçek zafer unutanların değil hatırlayanlarındır.

Beyaz Ruslar, İstanbul'un toplumsal hayatına büyük renk kattılar. İstanbul'un kültür, sanat ve eğlence hayatının kalbi olan Beyoğlu'nu mesken tutmuşlardı. Ana caddelerde kabareler açtılar. Rus lokantalarının masaları caddelere taşıyordu. Şarkılı ve danslı gösteriler İstanbul gecelerine ortak oluyordu ve İstanbul

yaşamını dolaylı yoldan etkiliyordu. İstanbul sosyetesine ve Beyaz Ruslara hitap eden Beyoğlu'ndaki lokantalar akşamları tika basa yerli ve yabancı insanlarla doluyordu.

Sadece gece hayatını değil, gündelik hayatı da etkilediler. Avrupa görmüş Rus kadınları ve erkekleri İstanbul'da moda

rüzgârları estiriyordu. Bu gösteriş fırtınası Beyaz Rusların çoğunun Fransa, Amerika ve Arjantin'e vize almasıyla durdu. İstanbul'da kalanlar, işlerini sağlama alan, yatırım yapan ya da bir Türk ile evlenenlerdi. İstanbullular Rus bayanlara iyi, hoş, güzel anlamına gelen 'Haraşo' diyorlardı.

Rus lokantalarında, kabarelerinde çok sık duyulurdu Haraşo. Her Beyaz Rus'un evinde bir Haraşo bohçası vardı. Bohçalar Çarlık döneminden kalma kâğıt paralarla doluydu. Bir gün anavatanlarına dönebilme ihtimaline karşı...

Avrupa görmüş Beyaz Rus aristokratlar son modayı İstanbul'a beraberlerinde getirmişlerdi. Eteğe takılı sırma püskül, tül den yelek, belden büzülerek düğümlenen ve 'fıyonk' yapılarak sarkıtılan kemer, işlemeli uzun kadife cepken, eteklerde 'volan' ve 'sim', boyunda 'fırfır' onlar sayesinde çok moda olmuştu. Kimilerine göre 'takma ben' modasını da İstanbul'da onlar yaymıştı.

İstanbul'a pasta zevkini aşıl原因anlar da bu Ruslardı. Seçkin tabaka, muhallebicilere artık yüz vermiyor; pastanelere takılıyordu. Giderek pastane tutkusu yaygınlaştı. Mütareke yıllarında İstanbul'un dört bir yanında açılan pastanelerde servis, Rusların tekeline geçti. Rus asilzadeler tarafından üretilmiş pastalar, Beyoğlu pastanelerinin vitrinlerinde halka arz ediliyordu.

Sessiz sinema konusunda ilk zamanlarda çekimser kalan İstanbul zenginleri, Rusların sessiz sinemalara orkestralar kurması ve sahnelerle göre klasik müziğin ünlü eserlerini canlı çalması sonrası sinemalara akın etmişti. Çoğu İstanbullu Çaykovski, Beethoven gibi bestecilerin melodileri ile ilk bu sinemalarda tanıştı.

Yıllardır erkekleri cephede olan Müslüman Osmanlı kadınları, kısıtlı bir biçimde çalışma hayatına katılabiliyorlardı. Gayrimüslim Osmanlı kadınları çalışma hayatında az da olsa varlardı. İş aramak zorunda kalan da, bula-mayan da Müslüman Osmanlı kadınlarıydı.

Ferzin ve Alyona, Şeref Bey'in yardımıyla Beyoğlu'nun arka sokaklarındaki iki katlı, cum-balı bir ahşap evin üst katına yerleştiler. Alt katta Şeref Bey oturacaktı. İş bulup, çalışmak zorundalardı. Şeref Bey Alyona'yı

Beyoğlu'ndaki bir Pastanede işe soktu. Daha sonra Ferzin için iş arama görüşmelerine başladı. Eski bir mektep arkadaşından Kadınları Çalıştırma Cemiyeti'nin varlığını öğrendi. Harbiye Nazırı ve Başkumandan Vekili Enver Paşa'nın başkanlığı ve karısı Naciye Sultan'ın himayesi altında kurulmuş olan Kadınları Çalıştırma Cemiyeti'nin Çarşıka-pı'da bulunan genel merkezine kaydını yaptırmak üzere Ferzin'le birlikte gittiler. Bayan memure Ferzin'in getirmesi gereken evrakları sıraladı. Şeref Bey ve Ferzin gereken evrakları tamamlamak üzere dışarı çıktılar.

Kadın İşçi Taburu'nun kurulması görevini Osmanlı Ordusu Kumandanı Ferik Esad Paşa üstlenmişti. Şeref Bey, Ferik Esad Bey'le Harbiye mektebinden eski arkadaşları. Onunla buluşup, Ferzin'in özel durumu hakkında konuştular. Ferzin'e nüfus tezkeresi düzenlendi, aşı kâğıtları doktordan yaptırıldı ve oturdukları mahalle muhtarından 'namuslu ve iffetli' olduğuna dair belge alındı. İmzalamış oldukları kontratla birlikte kendisi için hazırlanmış olan kişisel dosyasına konuldu.

Birinci Ordu Komutanı Ferik Esad Paşa kendine verilmiş olan bu görevin öneminin ve taşımakta olduğu anlamın farkındaydı. Ferzin'in gözlerinin içine bakıp:

"Çok çalışıp görevinizi başarmanızdır tek dileğim. Bu cemiyet sayesinde Müslüman Osmanlı kadınlarının Osmanlı Ordusu içinde yer almaları tartışma konusu oldu. Kadınların Osmanlı İmparatorluğunun geleceği için barışta ve savaşta Osmanlı Ordusuna yapabilecekleri katkılar gündeme gelmeye başladı. Amacımız kocaları şehit düşen, esir düşen kadınların kendi emekleri ile geçimlerini kazanmalarını sağlamak..." Ferzin başını öne eğdi:

"Size söz veriyorum komutanım, elimden gelen özveriye göstereceğim." dedi. Ferzin mektepli

olmasından dolayı işçi kadın taburlarının birinde Çavuş rütbesiyle görev almaya başladı.

Kadın İşçi Taburu'nun barınak, giyecek, yiyecek ve içecek ihtiyaçları tıpkı Osmanlı askerleri gibi Harbiye Nezareti'nce gerçekleştiriyordu. Ferzin asker maaşının yanı sıra, emeklerinin karşılığını da ayrıca yevmiye olarak alıyordu.

30'u nakliye işlerinde ve 270'i de yol yapımı, siper kazmak, ziraat gibi çeşitli diğer işlerde çalıştırmak üzere toplam 300 kişi, Kadın İşçi Taburunda çalışıyordu. İşçi kadınlar bölüklerin emrine verilmeye başlandı.

Kadın İşçi Taburunun karargâhı olarak Üsküdar Sultantepe'sinde bulunan Edip Bey Köşkü seçilmişti. Kadın İşçi Taburunda görevli kadın işçilerin koşullarında yemek yemeleri yasaktı. Bu amaçla, Edip Bey Köşkü'nün alt katında bir yemekhane inşa edilmişti. Kadın İşçi Taburunun karargâh binasına çok yakın olan Hâce Hüsnâ Hatun Cami de bu arada tamir edilerek işçi kadınların kullanımına sunulmuştu.

Taburun kumandanı Mostarlı Mehmed Ali Efendi, Harbiye Mektebinden mezun olmuş ve Osmanlı Ordusunda uzun yıllar Fransızca öğretmeni olarak çalışmış 58 yaşında bir subaydı.

Tabur kumandanının görevi, "Kadın İşçi Taburu'nun işle-mesi için hazırlanmış olan kanun, nizam ve emirler doğrultusunda tabur içindeki görevleri taburda görevli bulunan kadınlara yaptırmak ve taburda görevli bulunan kadınların bu idari işleri bir an önce öğrenmesini sağlamak..." şeklinde özetlenmişti.

Taburda görevlendirilmiş olan bütün kâtime, memure ve hasta-bakıcıların gerektiği şekilde yetiştirilmesi tabur kumandanının sorumluluğu altındaydı. Ayrıca taburda yapılması gereken her türlü işi sorumlularına dağıtmak ve işlerin yapılmasını sağlamak da tabur kumandanının diğer sorumluluklarından bazılarıydı.

D E Ğ E R

Bir bardak suya değer
Saçının her teline değer
Bir gülüşün ömre değer

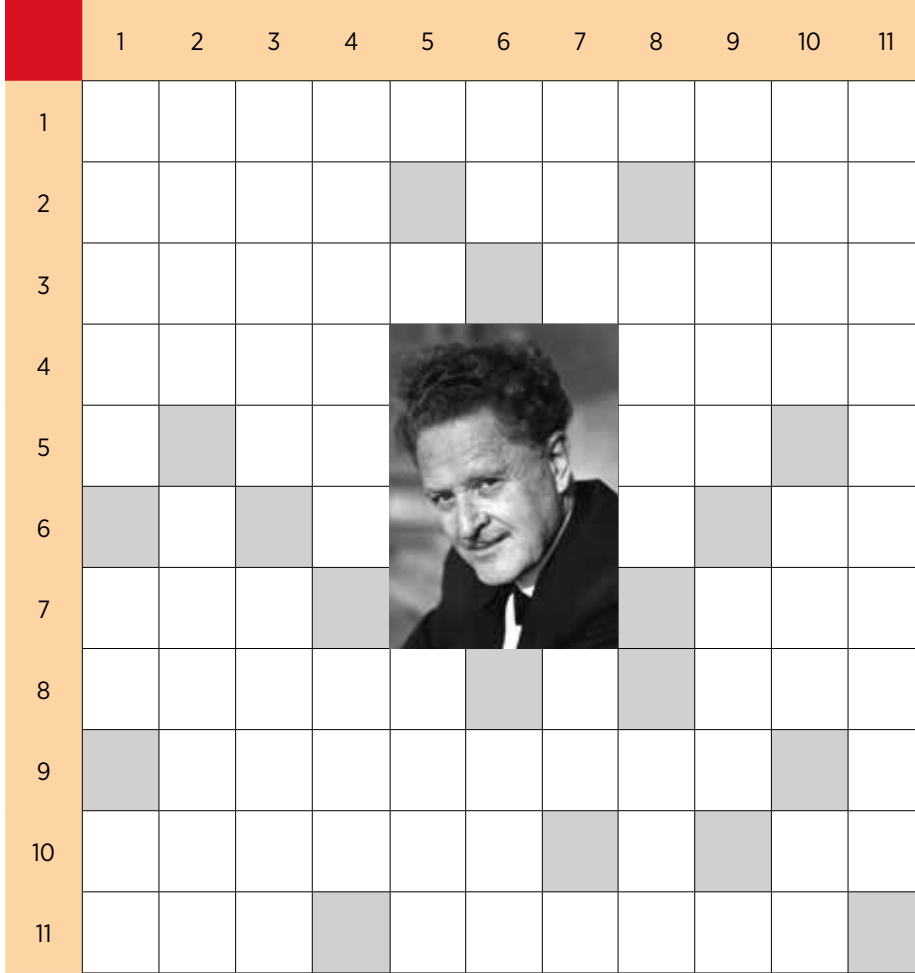
Soluk bir nefesine değer
Sesinin bir hecesine,
Yaşamaya, yaşatmaya,
İnsan olmaya değer

Bir günlük özgürlüğe,
Yaratılanı yaratandan ötürü
Sevmeye değer

Değmese de yazılanlar,
Çaba göstermeye değer
Bu şiiri sizlerin okuduğunu bilmek,
Çok şeye değer

Değerli Okurlar; hayatın zorlu çemberinden geçsek de; okumaktan, hayal kurmaktan, üretkenlikten, yazmaktan vazgeçmeyelim. Ben şiir yazmayı çok seviyorum. Şiir dediğimiz şey aslında, bize verilen özgürlük sınırları ile bireyin kendi belirlediği özgürlük sınırları arasında geçen hayal ürünlerinin sözcüklerle simgelenen dirilmesidir. Ben de zengin içeriği ve kalitesiyle bize çok şey kazandıran “Değer” dergimizde yayınlanmak üzere bu şiiri yazdım. Keyifli okumalar dilerim.

KARE BULMACA

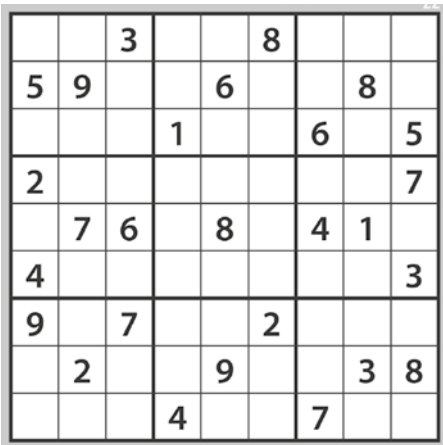
SOLDAN SAĞA

1. "Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine, bu hasret bizim..." mısralarının yazarı şairimiz
2. Esasi, başlıca, temel - Notada durak - Sıkıntı verme, üzgü
3. Bir ay - Yapılarda sıvadan ya da boyadan önce vurulan ince kat
4. Çekicilik - Belirtilerinden, bir sorunu doğru biçimde kavrayıp değerlendirme işi
5. Bir nota - Kırmızı
6. Eski dilde su
7. Büyük erkek kardeş - Yüce
8. Bir meyve - Yerkürenin en yüksek coğrafi yapılarına verilen ad
9. Kırklareli'nde bir ilçe
10. Birinin değerini, ahlakını, niteliğini anlamaya yarayan şey, ölçüt - Galyumun simgesi
11. Bir yarışmada ikinciye geçince alınan derece - Miras

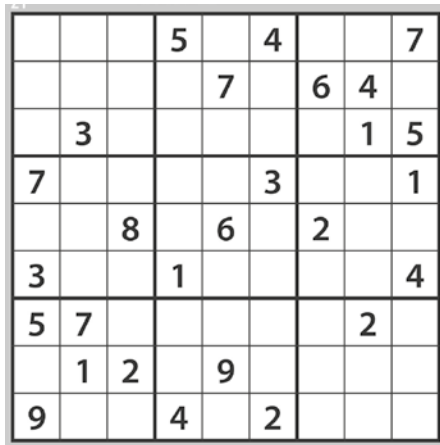
YUKARIDAN AŞAĞI

1. İslam dininin direği - Tok olmayan-Bir nota
2. Matematikte kendisi ve 1 haricinde başka bir sayıya bölünmeyen sayılara verilen ad - Çavuşkuşu
3. Bir iklim türü - Oyunda diğer kişilere karşı mücadele eden oyuncu
4. Çekip çevirme, yönetme - Kur'an-ı Kerim'de yer alan bir sure
5. Alman felsefesinin kurucularından kabul edilen "Immanuel" isimli filozof
6. Kabaca onaylama sözcüğü - Görmüş geçirmiş, deneyimli, olgun, anaç, yaşlı, usta
7. Bir peygamber - Kürkü için avlanan bir hayvan
8. Yıldız-Güreşte bir hamle
9. Isıyı ve elektriği çok iyi ileten, kendine özgü parlaklığı olan maddelerin genel adı - Ud sanatçısı
10. Namaz çağırısı - Karışık renkli - Germanyumun simgesi
11. "Küçük Ağa", "Osmancık" isimli eserleri bulunan yazarımız

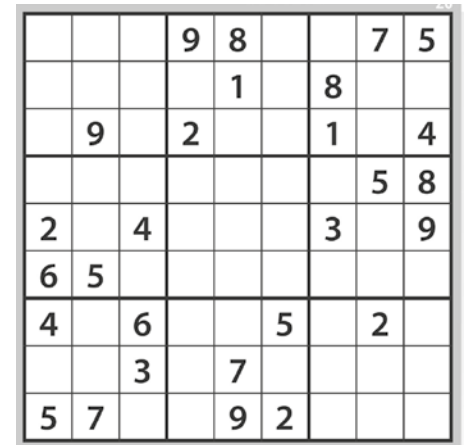
SUDOKU

A

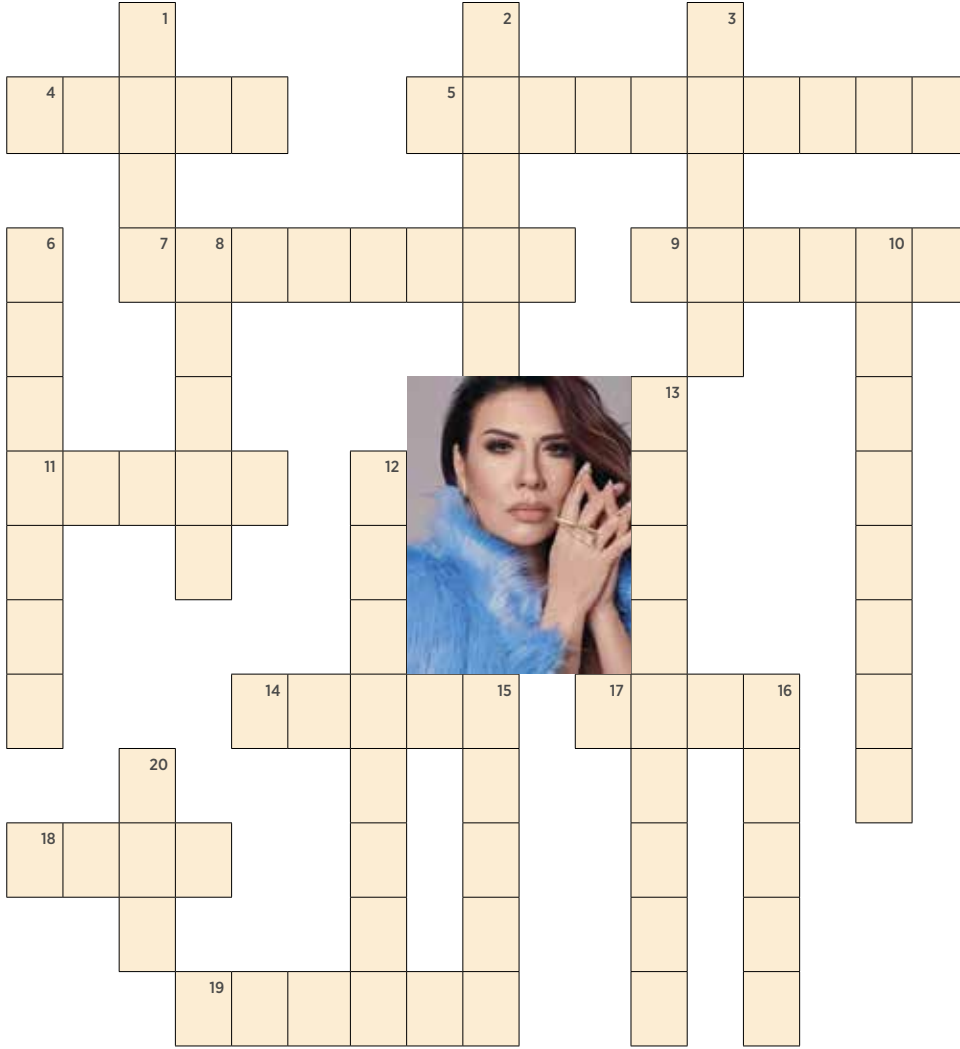

B

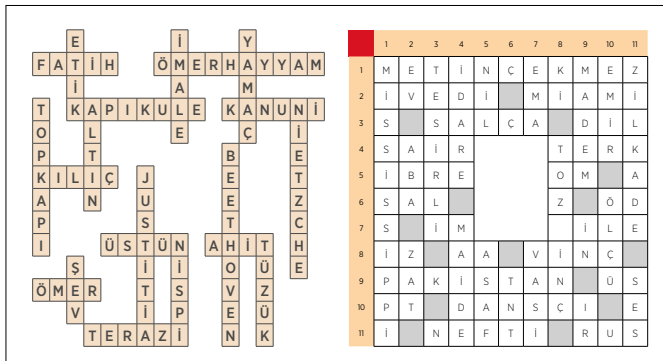
C

SARMAL BULMACA

1. Bunama
2. Bir yeri zorla ele geçirme
3. EXPO 2021'in düzenleneceği şehrimiz
4. Çap, köşegen
5. Fotoğraftaki şarkıcımız
6. Kayseri ilimizde yer alan dağ
7. Kurtarıcı
8. Hz. Muhammed'in isimlerinden biri
9. Bir varsayıma dayanan
10. Hindistan kökenli, köksaplı, baharat olarak kullanılan bitki
11. Günahtan ve yanlıştan uzak anlamında sıfat ve bir erkek ismi
12. Danimarka'nın başkenti
13. Bir kıta
14. Acele, acil olan
15. Olanak
16. İçsel bağlılık hissi
17. Göze rengini veren tabaka
18. Hz. Ebu Bekir'in kızı, Peygamberimizin eşi
19. Pandeminin Türkçesi
20. Belli bir hastalığa karşı bağışıklık sağlamak için uygulanan eriyik

Eylül Ayı Çözümleri

6	1	3	5	2	8	9	7	4
5	9	2	7	6	4	3	8	1
7	4	8	1	3	9	6	2	5
2	5	9	3	4	1	8	6	7
3	7	6	2	8	5	4	1	9
4	8	1	9	7	6	2	5	3
9	3	7	8	5	2	1	4	6
1	2	4	6	9	7	5	3	8
8	6	5	4	1	3	7	9	2

A

2	6	1	5	8	4	3	9	7
8	9	5	3	7	1	6	4	2
4	3	7	6	2	9	8	1	5
7	5	6	2	4	3	9	8	1
1	4	8	9	6	7	2	5	3
3	2	9	1	5	8	7	6	4
5	7	4	8	3	6	1	2	9
6	1	2	7	9	5	4	3	8
9	8	3	4	1	2	5	7	6

B

3	6	1	9	8	4	2	7	5
7	4	2	5	1	3	8	9	6
8	9	5	2	6	7	1	3	4
1	3	7	6	2	9	4	5	8
2	8	4	7	5	1	3	6	9
6	5	9	3	4	8	7	1	2
4	1	6	8	3	5	9	2	7
9	2	3	4	7	6	5	8	1
5	7	8	1	9	2	6	4	3

C

Kültür ve sanatın nabzı AKM'de attı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından 10 Şubat 2019'da temeli atılan Taksim'deki merkez, ilk AKM'nin mimarı olan Hayati Tabanlıoğlu'nun oğlu mimar Murat Tabanlıoğlu'nun imzasını taşıyor

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

5

5 BLOKTAN
OLUŞUYOR

95 BİN METREKARE
KAPALI ALAN

1000 KİŞİLİK
KONFERANS SALONU

285 KİŞİLİK
SİNEMA SALONU

250 KİŞİLİK
ODA TİYATROSU

- OPERA SALONU**
 2040 kişi kapasiteli
 4 bin 500 metrekare
 fuaye alanına sahip
- OPERA KÜRESİ**
 15 bin özel el yapımı
 kırmızı seramik
 kullanılarak yapıldı
- OPERA SALONU
SAHNESİ**
 118 kişilik dev bir
 orkestrayı alabilecek
 büyüklükte

DEGER

www.cte.adalet.gov.tr